

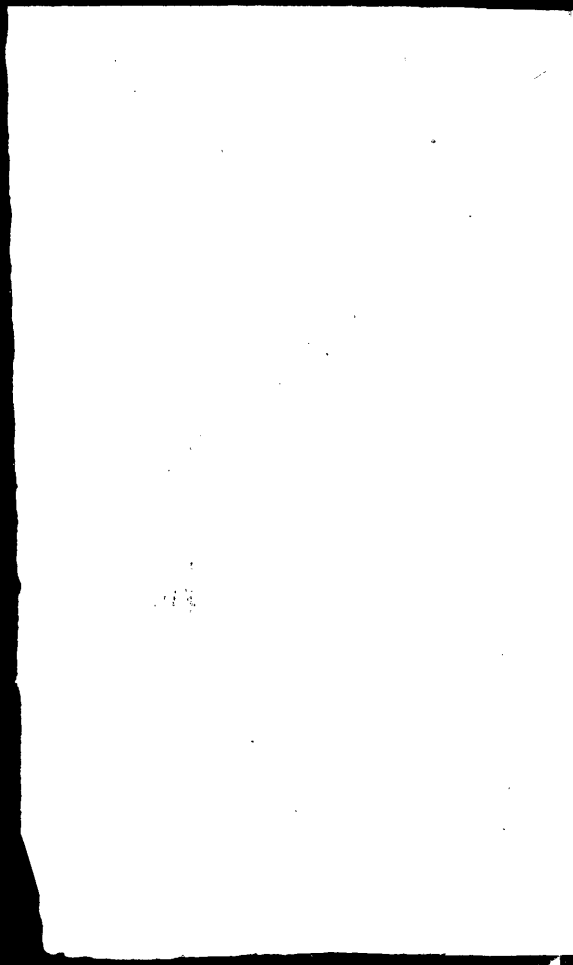
1099

F 63

1099

F. 63

AAN DEN WELËDELEN HEËRE

PIETER SCHRICK,

DIRECTEUR VAN DEN LEVANTSCHEN
HANDEL EN NAVIGATIËN IN DE
MIDDELLANDSCHE ZEE;
MITSGADERS

OUDSTE REGENT VAN HET AALMOESSENIERS
WEESHUIS TE AMSTELDAM.

Zo kunstbescberming lofelyk is;
Zo gulle vriendschap 't hart kan raaken
Van allen, die, als ik, haar zoet zo dikwils smaaken;
Wie kan dan, heusche SCHRICK myn waare erkenenis;
Voor uw herhaalde weldaën laaken?

Door die erkenenis vervuld,
En stellende allen schroom ter zyden,
Bestaa ik myn' GUSTAAF U dankbaar toe te wyden:
't Is waar dat my de ontfangst nog dieper steld in schuld;
Doch kan ik schuld by U vermyden?

Die Held, der Zweeden toeverlaat,
Zal, vry van Christiërnus laagen,
Door die vergunning roem op zyne weêrkomst draagen,
Zo hy op 't treurtooneel, in Nederduitsch gewaad,
Uw keurige oogen moog' behaagen.

Zie hem, door geene vrees gefuit,
In 't midden van de krygsgevaaren,
Zyn' trotschen vyand met verholen legerschaaren,
Ter wraak van Steno, van zyn' Vader, van zyn Bruid;
Bespringen langs gestolde baaren.

Zie hem gereed, ondanks zyn min,
Om voor zyn Moeder 't dierbaar leven
Op te offren, en de wraak haar' wreeden eisch te geeven:
Doch zie hem in het eind' met zyne Zielvrindin
Al 't yslyk wee te boven streeven.

Zie 's Dwinglands welverdiende straf,
Wiens volk zyn langmisbruikt vermogen,
Zyn woede en woesten aart niet langer kan gedooogen:
Doch wend ge uwe aandacht van den Noordschen Nero af,
Dan streele Fredriks deugd uwe oogen.

Maar kan U, na dat grootsch tafreel,
Een gunstèrkennend Vriend behaagen,
Die, met zyn Dichttelg, U zyne achting op komt draagen,
Keer dan, ô Kunstmeceen'! van 't Vorstlyk schouwtooneel,
En houd uw oog op my geslaagen.

LUCAS PATER.

De Gecommitteerden tot de zaken van den Schouw-
burg, hebben, volgens Oſtroy door de Heeren Staten
van Holland en Westvriesland, den 5den November,
1772. aan hen verleend, het recht van deze Privile-
gie, alleen voor den tegenwoordigen Druk van Den
G U S T A V U S, *Treurspel*, vergund aan J. HEL-
DERS en A. MARS.

Amſterdam, den 25. May, 1784.

Geene Exemplaren zullen voor echt erkend worden,
dan die door één der Heeren Gecommitteerden onder-
teekend zyn.

H. van Beynwid

P E R S O O N A A D J E N .

GUSTAVUS, *Prins van den bloede der Koningen van Zweeden.*

CHRISTIËRNUS, *Koning van Denemarken, en Noorwegen, overweldiger der Zweedsche Kroon,*

FREDRIK, *Prins van Denemarken.*

ADELHEIDE, *Prinses van Zweeden.*

LEONORA, *Moeder van Gustavus.*

CASIMIR, *Een Zweedsch Edelman.*

RUDOLF, *Vertrouweling van Christiërnus.*

SOPHIA, *Vertrouwde van Adelheide.*

OTHO, *Hoofdman van Christiërnus Lyfvacht.*

Wachten, en gevolge van Soldaaten.

Het TOONEEL is te STOKHOLM,
in het Koninglyk Paleis.

GUSTAVUS,

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

CHRISTIËRNUS, RUDOLF.

CHRISTIËRNUS.

Rudolf, hebt gy den last, dien ik u gaf, volbragt?
Neemt, in myn afzyn, elk myn hoog bevel in acht?
Laat zich het Deensche Volk de Ryksvoogdy gevallen,
Nu my Stokholm verpligt te blyven in zyn wallen?

RUDOLF.

Uwe Egaë leeft niet meer, en ligt word door dien slag
Uw Noordfche Monarchy beroofd van 't Deensch gezag.
De Raaden, steeds misnoegd, beschouwden 't groot vermo-
gen

Der Koningin, Mynheer, niet den met nydige oogen;
En naanwlyks liet haar dood hen 't roer weër van den Staat;
Of 't Volk sloeg, onder hen, straks over tot verraad.
Ten minste, ik ducht dien ramp, dewyl ze u morrend
hoonen,

Daar moedwil en bedrog zich reeds voor elk vertoonen;
Een vryheid, die welhaast, zo zy dus voort wil gaan,
Op 't heiligst' recht der kroon niet langer acht zal slaan.

CHRISTIËRNUS.

De Koningin, myn Vriend, is oorzaak dier gevaaren.
Zy heeft myn' haat misleid door 't schuldig bloed te spaaren:

Haar zachtheid heeft de schuld. Dus word ik thans gefart
Van trotsche, die haar wraak geen' moorddolk joeg door
't hart.

De straf van weinigen had veelen kunnen baaten.
't Geluk heeft echter nog myn wapens niet verlaaten.
Ik zal die Muiters haast doen zwichten door 't geweer.
Gustaaf is reeds ontzield; dies ben ik Opperheer.
Het wanklende overschot van Stenoos dappre benden
Streed in den droeven loop eens oorlogs, vol elenden,
Met my tot heden toe om 't hoog gebied van 't Noord':
Nu is 'er niets op aard' dat myne welvaart stoort.
Ik heersch in vrede, en zie geen einde aan myn vermogen,
't En zy het gantsch heelät worde uit zyn' stand bewogen.

Maar staaken wy, Rudolf, dit lastig staatsgesprek,
Opdat uw Koning u zyn hartsgeheim ontdekke'.
Gy hebt my 't deerlyk lot der Koningin doen hooren;
Doch weet dat ik haar' val bestemd had lang te vooren.
De dood, wier felle schicht haar velde, eer 't iemand dacht,
Volbrengt nu, 't geen welhaast een echtbreuk had volbragt-

R U D O L F.

Hoe! welk eene oorzaak, Vorst kon haar dien rampspoed baa-

C H R I S T I Ë R N U S. (ren!

't Beraanfde omwerp om met een nieuwe Bruid te paaren:
De driften van een min, die 'k veel te lang weêrstond,
En wier verberging thans myn hart te feller wond.

R U D O L F.

Dit vreemd bericht verbaast me. Is 't my vergund te vraagen
Wat Schoonheid de eer heeft dat ge uw trouw haar op wilt
draagen?

C H R I S T I Ë R N U S.

Dat uw verwondring groeije, a's gy haar naam ontdekt:
Door Adelheide is in myn borst dien vlam verwekt.

R U D O L F.

Hoe!...

C H R I S T I Ë R N U S.

Ja; door Stenoos kroo't, de jonge Ryk'sprinsfese,
Aan Fredrik reeds beloofd, Gustavus Minnaaresse:

Zy,

Zy, 't deerlyk overschot eens bloeds, dat ik vergoot,
Zy boeit my op haar beurt, die ik in boeijen sloot.

R U D O L F.

Zo haar bezit, Mynheer, zo waard is in uwe oogen,
Hoe kunt gy dan de min van Frederik gedoogen?

C H R I S T I Ë R N U S.

Verzwaar thans min dan ooit het knaagend zielverwyt,
Dat ik my - zelf' steeds doe van zo veel smaai en spyt.
Gerechte straf, helaas! voor 't al te wreed verachten
Van eene Schoonheid, die nu heerscht in myn gedachten!
Hoor toe: beklaag dit hart, dat voor die glansen bukt.
Na dat het zelf den ramp verwekt heeft, die het drukt.
Stokholm, alöm bespat door 't bloed van myne helden,
Moest in den laatsten storm, dien hoon op 't duurst mis-
gelden.

De wraak deed alles, wat ons tegenstond vergaan,
En 't recht des oorlogs joeg elks hart een doodschrik aan.
Wy rukken naar dit hof, op 't sterkst' bezet van binnen.
De byl vernielt de poort; doet ons den ingang winnen.
Ik nader: ieder vlucht: het bloed stroomt langs den grond;
Terwyl van 't krygsgeschreeuw 't gewelffel dreunt in 't rond.
'k Zag toen de Ryksprinses, daar ze, overstelpt van rouwe.
In de armen nederzeeg van een bedrukte Vrouwe.
Haar bleek gelaat verborg aan myn vergramd gezicht.
Een' glans, waarvoor myn hart voorzeker had gewicht.
Ik kon niets meer in haar dan 't kroost eens vyands vinden,
De laatste telg eens stams, zo doodlyk voor myn vrienden:
Wier Vaders moed myn' Zoon deed sneuveln in den stryd:
Die naare schets trok al myne aandacht, op dien tyd.
't Meedogen, vreesde, ik, was een deugd, te hoog verheven;
Dies wilde ik liever my van 't offer af begeeven;
En myne strengheid, zich niet kreunende aan haar lot,
Hield haar tot heden toe, gevangen op het Slot.
Zy was veroordeeld steeds te blyven opgesloten:
Maar 't Volk beminde 't bloed, waaruitze is voortgesproten:
Het was noodzaaklyk hen te stillen, en myn' haat
Op te offren aan 't belang en welzyn van den Staat;

Te dulden dat de Prins, die myne kroon moet erven,
 Haar voor 't gewyde altaar zou tot zyn bruid verwerven.
 De Staat, die nevens my, die keur had toegeftaan.
 Gaf Fredrik des bevel zyn trouw haar vóór te ftaan;
 Doch fchoon die Prins, wiens hart tot minnen wierd gedreven,
 Door rang, verdienfte en deugd zyn aanzoek klem kon gee-
 ven.

En haar de flaverny ontrukte door dien echt,
 Heeft zy twee jaaren lang aan hem haar hand ontzegd.
 Myne achtbaarheid, al dit ftandvastig weigren moede,
 Had myn langkmoedigheid weihaast verkeerd in woede,
 Maar Fredrik, die haar nooit door dwang wilde overreên,
 Heeft zyn geluk vertraagd, en telkens my verbeên.
 Myn goedheid, dacht me in 't eind', was haar te lang ge-
 bleken.

Niets dan myn byzyn fcheen aan myn bevel te ontbreeken:
 Ik ging haar zien. Maar ach! verbeeld u waarde Vrind,
 Een fchets van 't eêlfte fchoon, 't geen harten faamen bind;
 All', wat door jeugd en glans onze oogen ooit kan ftreelen,
 Wanneer de trekken van den rouw daar onder fpeelen.
 Haar afgekeerd gelaat, verlegen, nat befchreid,
 't Was alles, zelfs haar ramp, in haar, aantreklykheid,
 Te meer, nu ik haar ftorte in zo veele ongelukken.
 Wat naare zege, als wy bevalligheên verdrukken!
 De fchaamte vormt in ons een onbekend verwyf,
 Waarmeê de liefde ons hart fomtyds op 't felff' beftryd.

Dus wierd die wondre drift in myne ziel geboren
 Door alles, 't geen myn hoop moest in haar' aanvang smoo-
 ren.

Wat kon ik, om my-zelv' te vlijen, ooit beftaan?
 Ik fchroomde my van d'echt der Koningin te ontfiaan.
 Hoe deugdzaam Fredrik zy, zyn heê wierd afgeflagen.
 Gustaaf kon, in zyn vlucht, haar ong alléén benagen.
 Ik dorst niet fpreeken: ik verborg myn' liefdegloed:
 Maar door dat fmeulend vuur wierd myne wraak gevoed.
 Bedugt dat deeze twee elkaër door brieven fpraken,
 Deed ik de Ryksprinſes, met naauwer zorg bewaaken,

En stelde, door een recht, waarvoor elk Balling heeft,
 Een' prys op 't hooft van hem, dien zy den voorrang geeft.
 Gebaare toevlucht, doch onfeilbaar in 't gelukken.
 De sterke glans van 't goud doet alles voor ons bukken.
 'k Hoor thans van allen kant, door 't gunstig lot herfeld,
 Dat ik hier vry ben; dat Gustavus ligt geveid:
 Dies kan my Fredrik hier alléén tot last verstrekken.
 'k Wil dat hy spoedig zal naar 't Deensche Ryk vertrekken;
 Dat de eer van in dat oord zyn' Vorst ten dienst te staan,
 Een glimp van staat zy, om my hier van hem te ontsaan.

R U D O L F.

Tracht op die klip, Mynheer, zyn' yver niet te waagen.
 Ily kan den muitren, door zyn deugd, op 't hoogst' be-
 haagen. (hoon.

't Volk riep hem uit tot Vorst; de Raad verdroeg dien
 Wat trouw behoud haar' stand, op 't aanbod van een kroon?
 Voorál wanneer hy, in den tyd dat elk hem huldigt.
 Zyn min verraaden ziet, en u daarmee beschuldigt.
 Voeg daar nog by dat elk, die zich voor hem verklaart,
 Op nieuw het kroonrecht staaft, door hem niet wel be-
 waard.

Zal niet het Deensche Ryk Noorwegen tot zich trekken,
 En met een' glimp van recht dat landverraad bedekken?
 Dies moet ge in dit gevaar, totdat uw vrees verdwyn',
 Den Prins noch al te straf, noch al te gunstig zyn.
 Hy blyve aan 't hof; hy moog' de Ryksprinses vry minnen.
 Uwe achterdocht vervall', dewyl hy niets kan winnen.
 Gy ondertuschen 't juk weêr leggende op den Deen,
 En biedende uw Prinses drie scepters aan, vóór één,
 Moogt, zonder tegenstand, den wifsen voorrang wachteen
 Van elk, die, nevens u, naar dat bezit durft trachten.
 Zo ziet ge eertlang, daar 't all' voor uw vermogen heeft,
 Dat een verliefd Monarch geen' ramp te duchten heeft.

C H R I S T I Ë R N U S.

Uw tegenwoordigheid verzacht de wreede pynen,
 Die myn' bestreden geest van dag tot dag doen kwynen.
 Vaar voort: 'k wil dat uw raad voortaan myn gangen schik'.
 Waak:

Waak: onderzoek op 't nauwst: verzuim geen oogenblik.
Doorgrond het sneed geheim 't geen 't hof my houd ver-
helen:

Thans heb ik Adelheide uw toezicht aanbevolen.
Dat ze uit haar' kerker worde in dit paleis gebragt;
Doch dat haar niemand spreek': 't is alles my verdacht.
Draag zorg dat zy van 't lot haars Minnaars niets bemerke:
Dat Fredrik haar dit melde, en dus zyn' val bewerke:
Gaa, toets haar, door een schets van myne mogendheid,
Of zy myn hart begeert, of myne hoop misleid.

T W E E D E T O O N E E L.

CHRISTIËRNUS, *alleen.*

Van all' de gunsten, die de Hemel my kan geeven,
Is zulk een vriend gewis de zeldzaamste in dit leven.
Maar acht! hy is vergeefs myn heul, myn toeverlaat.
'k Zie dat my elk begeeft, dat alles my verraad.
Op deez' verhéven troon, zo glansryk in zyne oogen,
Bestryden angst en schrik myn onbepaald vermogen.
Een bange slaap vervangt myn' arbeid; 'k derf myn' lust,
En de onrust volgt my na, in 't midden van de rust.
Hoe! moet ik altoos dan of trossche Nagebuuren,
Of muisend Volk ontzien? zal de oorlog eeuwig duuren?
'k Heb de eersten overheerd, de laatsten honderdmaa
Doen siddren voor myn woede en uitgetoogen staal.
Dees Hydra word welhaast, zo ik vertoef, herboren.
Ontrouwe Slaaven! beeft! ik heb uw' val bezworen.
Gy stookte 't wraakvuur aan: zwicht, eer 't u gantsch ver-
slind.
'k Wil dat ge uw' Koning vreest, zo gy hem niet bemind.

D E R D E T O O N E E L.

CHRISTIËRNUS, FREDERIK, CAZIMIR.

CHRISTIËRNUS.

Wel, Fredrik! hebt gy 't lot der Koningin vernomen?

FREDERIK.

Mynheer, uw droefheid, die my thans doet herwaarts komen. . . .

CHRISTIËRNUS.

Maar weet dat de eene elende uit de andre dikwils spuit.
Myn Volk wil my verraên: 't roept u tot Koeing uit.

FREDERIK.

Hoe! my? zou ik een keur, die uw gezag zou krenken. . . .

CHRISTIËRNUS.

Nooit uiten we ons, Mynheer, aan hen, die wy verdenken.

'k Zou elk, dien ik mistrouwde, in zulk een' hoogen nood,
Zyn snoode scepterzucht doen boeten met de dood.
Ik weet dat gy zo verre in myn belang zoud deelen,
Dat ik den last der straf u-zelv' zou aanbeveelen,
Zo 'k niet bedugt waare u te dompelen in rouw,
Wanneer ik u ontrukte aan 't voorwerp uwer trouw.

FREDERIK.

'k Ben u op 't hoogst' verplicht voor zo veel gunstbetooning.

Maar ach! dat voorwerp, Vorst: weet van geen minbelooning.

Ik zie geene uitkomst meer, en 't afzyn zou myn hart,
In zulk een' staat veelêer tot troost zyn, dan tot smart.

CHRISTIËRNUS.

De wanhoop doet u dus uit enkle zwakheid spreken.
'k Heb reednen van gewigt, die dit beslaat verbreeken.
Ik wil. . . .

F R E .

F R E D E R I K.

Gy wilt, Mynheer, gebruikende alle uw magt,
Die bitter wanhoop tot het niterst' zien gebragt.
Ach! toon u minder streng: laat my myn lot beklagen:
Onrust de Ryksprinses niet weêr door nieuwe plaagen.
'k Dacht haar te winnen door myn traanen, door myn
trouw:

Ik waande dat myn echt haar leed verzachten zou:
Maar nu haar zielverdriet al 't onheil kan braveeren,
Nu zy Gustaaf-alléén wil met haar min verëeren,
Ja, nu de tyd die drift door 't afzyn zelfs vergroot,
Blyft my niets ovrig dan 't vergeten, of de dood.

C H R I S T I Ë R N U S.

Een maar', haar onbewust, doet al uw hoop herleeven.

F R E D E R I K.

Wat maar'?

C H R I S T I Ë R N U S.

't Is slechts een schim, die zy haar hand wil geeven.

F R E D E R I K.

Een schim? hoe! zo Gustaaf...!

C H R I S T I Ë R N U S.

Ó Ja: hy is geslacht:

Myn gramschap kocht een hand, die hem heeft omgebragt.
Nu kunt ge op vaster voet uw Schoone om weêrmin smee-
ken.

V I E R D E T O O N E E L.

C H R I S T I Ë R N U S, F R E D E R I K, C A Z I M I E R, O T H O.

O T H O.

Myn Vorst! een Vreemdeling wenscht u terstond te
spreken,

Hy levert, zegt hy, thans een hoofd in uwe hand,
Welks val uw' zetel schraagt en alle uw zorg verbandt.

C H R I S:

C H R I S T I Ë R N U S.

Men doe hem een onthaal naar zyn verdienſte erlangen.
 Gy, Oho, zult hem uit uw' Konings naam ontfangen.
 Hy zal my daadlyk zien: gaa, boodſchapt hem die eer.

V Y F D E T O O N E E L.

C H R I S T I Ë R N U S, F R E D E R I K, C A Z I M I R.

C H R I S T I Ë R N U S.

Nu, Prins! nu hoort gy 't zelf: hier is geen twyffel meer.
 Dit zal voor Adelheide een deerlyk nieuws verſtrekken,
 Doch in uw angſtig hart een nieuwe hoop verwekken.
 Die ſlag is om 't belang van uwe min geſchied.
 Bericht haar zelf die maare, en wyt my de oorzaak nier.
 Maak dat ze in 't einde door uw klagten word' bewogen.
 Gaa, droog de traanen af van haar bekoorlyke oogen.
 Toon haar op nieuw uw zorg, uw' dienst, uw minnepyn.
 Ik ſtaa haar eindlyk toe dat ze aan het hof verſchyn'.
 Dat zy voortaan zich wachte eene Oppermacht te hoonen,
 Die voor dien ydlen trots zich zou gevoelig toonen:
 Want zo de ondankbre ſteeds verhard blyft, u verſmaad,
 Pleegt myn getergd gezag met u niet langer raad.

Z E S D E T O O N E E L.

F R E D E R I K, C A Z I M I R.

C A Z I M I R.

Gy wist voorlang, Mynheer, den grond reeds van myn harte.
 Duld dat ik voor uw oog, in vryheid, vol van ſmarre,
 Gustavus ramp en 't lot myns Vaderlands beweent!

F R E.

F R E D E R I K.

't Belang van 't myn' heeft door dien slag niet min geleên.
 Betreur vry, Cazimir, een Held, te vroeg verflagen:
 Maar laat my tevens my van 't eerloos staal beklaagen,
 Waarmê die vyand door den Vorst is overheerd.
 De ontmenschte zegepraalt, terwyl hy ons ontëert.
 Die trouwelooze! Is hy myn Meester? hy myn Koning?
 òNeen; het recht van 't bloed pleit vruchtloos om verſchooning.
 De Hemel zelfs eischt wraak voor zulk een' wreedden hoon.
 Een troon, met bloed bevekt, is een verbeurde troon.

C A Z I M I R.

Die eedle taal, en 't leed waarin de Volken ſmooren,
 Zyn zichtbre blyken dat de troon u was beſchoren.
 Indien ge u van dien rang had minder wars verklaard,
 Hoe veele traanen, hoe veel bloeds had ge ons geſpaard!
 Maar dikwils laat de deugd zich van een recht verſteeken;
 't Geen ſchaamtlooze ontrouw durft ontëeren en verbreeken.

F R E D E R I K.

Myn afkeer van 't gezag heeft nooit dien lof verdiend.
 Myn deugd beſtond ſlechts in een zucht tot rust, myn
 Vriend. (den;

Men heeft my nooit voorheen myn erfrecht zien verſmaa-
 Maar 'k wilde 't Ryksbewint niet op myn ſchoudren laaden.
 Ik heb den last om op 's Volks welzyn acht te ſlaan,
 En een gevaarlyke eer vrywillig afgestaan. (ſmeeden,
 Myn tedere aart, die nooit een grootsch ontwerp dorst
 Is de eenige oorzaak van des Dwinglands ſpoorlooshe-
 En thans, nu hy de maat van al ons leed vervult, (den;
 Begeert die wreedaart dat ik deele in zyne ſchuld.
 't Is weinig dat hy durv' den roem zyns Volks bevekken
 Door moord, die ons deez' dag ten zegepraal moet ſtrekken:
 't Is weinig dat zyn list door 't gantsche Ryk verſpreid'
 Dat myne min hem ſpoort tot die onmenschlykheid:
 Om zyne misdaad, om myn ſchande in top te heffen,
 Beveelt hy dat ik zelf het offer 't eerst' zal treffen;
 Dat ik de Ryksſprinfes haar rampen openbaar';
 Haar 't hart grievê, als ik haar de hand bied, voor 't altaar.

He.

Helaas! hoe haatlyk ook dat wreed bevel moog' weezen,
 Ik zal gehoorzaam zyn: ik ken my-zelv'. Voordeezē
 Gaf ik haar telkens raad in haaren liefdegloed.
 Ik, ik-aliēen heb haar met ydle hoop gevoed.
 Kan ik haar, zonder schroom, in deeze hoop nog sterken?
 Zy zal welhaast den rouw van myne ziel bemerken.
 Een enkel woord, een zucht... Ik zie haar herwaarts treēn.
 Weérhou uw' traanenvloed, myn Vriend! oflaat me alleen.

Z E V E N D E T O O N E E L.

F R E D E R I K , A D E L H E I D E , L E O N O R A .

A D E L H E I D E .

o **K**oninglyke Zaal! Verblyfplaats myner Maagen!
 Getuige van de vreugd van myne kindsche dagen!
 Paleis myns Vaders, daar zyn kroost de dood verwacht!
 Wat sidring treft myn ziel, door al uw' glans en pracht!

F R E D E R I K , *ter zyde.*

Waarom niet, eer zy 't merkte, uit haar gezicht geweken.
 Ligt noopt, elk oogenblik, de ontsteltnis my tot spreken.

A D E L H E I D E .

Een schynbaar heil brengt niets dan nieuwe ontroering aan,
 Wanneer men 's Konings wrak altoos ten doel moet staan.
 Hy staat my toe, Mynheer! het daglicht weér te aanschouwen;

Maar ach! die kleene gunst doet my niets goeds vertrouwen:
 Want deez' verāndring was my eertyds toegezegd,
 Als ik my onderwerp, myn stem gaf tot uw' echt.
 Ach! vleid ge u met dien waan? zou ik, doorlaffe daaden,
 Gustavus trouwe mia, myn' eigen roem verraden?

F R E D E R I K .

o Neen, Mevrouw! houd gy, die nooit my hebt misleid,
 Myn zuivre drift verdacht van zulk een spoorloosheid?
 'k Heb steeds, oprecht, gedwee, myn hoop en myne reden

B

Ge-

Geregeld naar uw trouw, die nooit van 't spoor zal treden.

Neen; Fredrik, dien gy vreest, die om uw liefde zucht, Wenscht slechts beklaagd te zyn, en doelt reeds op zyn vlucht.

A D E L H E I D E .

(gen

Ach! kan een trenrend hart, dat zelf door wreede piaz-
Verdrukt word en verscheurd, een ander nog beklagen?
Schoon gy uw min beweent, uw bitterst' zielverdriet
Haat by de minste nog van myne elende niet.

F R E D E R I K .

Myn grootste rampspoed is 't gevoel van uwe smarte.
Trof slechts de myne-alléén myn afgepynigd harte!
Maar ach! ons beider leed baart my een' dubbel rouw.
Wiens ziel bezweek niet in dien droeven staat, Mevrouw?

A D E L H E I D E .

Ik weet dat ge altoos met myn onheil waart bewogen.
Myn strenge kerker wrong de tranen u't uwe oogen,
En 't baart me een' waaren troost dat Fredrik voor my
pleit.

Ik vreesde één oogenblik dat uw meédogenheid
Een list was om myn min, die nooit van 't spoor zal dwaalen,

Voor Christiërnus oog als trouwloos af te maalen:
Maar 'k dank den Hemel voor uwe eedle heldendeugd,
En smaak reeds, zonder schroom, de vrucht daarvan met vreugd.

Nooit kan ik, naar waardy, u myne erkentenis toonen.
Ach! kon myn weërmin uw grootmoedigheid beloonen!
Maar neen; gy weet alreeds wie 't is, die my bekoort.
Myn hart, Prins, is een gift die my niet toebehoort.
't Wierd door eens anders deugd, eer 't de uwe zag, verwonnen.

Waar toe . tor uw verdriet, een nieuw verhaal begonnen?
Ik ben Gustavus Bruid: hy heeft myn' Vaders stem,
Die, worstlend' met de dood, my heeft geschikt voor hem.
„ Myn Dochter! (sprak hy,) laat zyn moed uwe aching
wekken.

„ Hy

„ Hy zal myn wreeker zyn; gy zult zyn loon verſtrekken.
 Die laſt, zyn liefdevlam, myn pligt, zyn heldenmoed,
 Ziedaar zyn rechten; ja nog één, zyn tegenspoed.
 Zyn ballingschap, daar hem de Dwingland ſtaat naar 't leven;
 Daar hem myn beeldnis slechts tot troos: is bygebleven,
 Spoort myne ziel nog meer tot zyne weérmin aan;
 En de uwe is te edel om die keur niet toe te ſtaan.
 Zo 's Hemels gunst in 't einde ons beider leed wil weeren;
 Zo de overwinning ooit dien Held te rug doet keeren;
 Dat dan zyne achting, dat zyn vriendschap duizendmaal
 U voor uw goedheid danke, en alle uw zorg betaal'.
 Ik hoop nog alles, Prins, zo lang hy is in 't leven.
 Gy hebt my telkens zelf daarvan bericht gegeven.
 Ik ken zyn' dappren aart; hy mint me, en ſtryd voor my.
 Tirannen ſtaan zo wel voor rampen bloot als wy.
 't Gaat vast, ik zie me in 't kort van al myn leed onſlagen.

F R E D E R I K , *ter zyde.*

Rampzalige Prinſes!

A D E L H E I D E .

Wat noopt u dus tot klaagen?

F R E D E R I K .

Gy kent den Vorst, Mevrouw! en weet dat hy door moord....

A D E L H E I D E .

'k Weet dat de Dwingland niets te onmenſchlyk acht
 Vaar Voort.

F R E D E R I K .

Helaas!

L E O N O R A .

Staat ons van hem een nieuw gevaar te duchten?

F R E D E R I K .

Vertroost haar, Leonore! in zo veele ongenugten.
 Vaarwel!

Hy vertrekt.

L E O N O R A .

Wat wil in 't eind, die droefheid? blyf, Mynheer!

A D E L H E I D E .

Ach! 't is met ons gedaan! Gustavus leeft niet meer!

B 2

A C H T .

G U S T A V U S ,
A C H S T E T O O N E E L .

A D E L H E I D E , L E O N O R A .

A D E L H E I D E .

Ziedaar de maat vervuld van all' myne ongelukken!
En door uw zorg, Mevrouw, moet my dit leed nog drukken.
De wanhoop, die my treft, wyt u dien laatsten slag.
Waarom me op 't Slot gevolgd, op dien rampzaalgen dag?
Waarom herriep gy my tot de yslykheên van 't leven,
Daar ik gereed stond in uw arm den geest te geeven?
Myn droevige oogen, toen ontsloten met verdriet,
Betreurden 't wreed verlies uws waarden Zoons dan niet.
Hoe duur, helaas! moet ik uw teedre zorg bekoopen!

L E O N O R A .

Hoe! voegt u 't schreijen, nu zyn Moeder nog blyft hoopen?

A D E L H E I D E .

Ontaarde klamte, die slechts aantoon in dit uur
Dat ongeveinsde min meer kracht heeft dan natuur.

L E O N O R A .

Zy toont dat door den tyd de ervaarnis my deed wraaken
Al te onbedacht op 't woord eens vyands staat te maaken.
Ik acht een' Zoon zo waard' als gy een' Minnaar acht;
Ja 'k sterf zo ras ik hoor dat hy is omgebragt.
Maar laat ge u niet te vroeg door uwen rouw vervoeren?
Wie zou hier schroomen u door logentaal te ontroeren?
Men tracht u van uw' leed door dat bericht te ontslaan.

A D E L H E I D E .

De Prins was altoos met myn smart te veel begaan.
Neen, Frederik is oprecht.

L E O N O R A .

De min heeft hem verwonnen.
Ook zou de Dwingland Zelf hem wel misleiden konnen:
Ja, mooglyk heeft een maar', die 's Konings woede vleit
Dien Wreedaart in zyn' waan het eerst' van all' misleid.

Dus heeft de wufte Faam, door 't smeeden van een logen,
Het ligtgeloovig volk van ouds wel meer bedrogen.

Gustaaf, (opdat ik u geen vroeger voorbeeld toon',)
Stelt, op dien valschen grond, my in 't getal der doon.
Na 't yslyk bloedbad, daar zyn Vader wreed moest sneeven,
Achte elk zyn Moeder ook beroofd te zyn van 't leven.

't Gaat vast, op dat gerucht, dat toen zyn tederheid
Die traanen schreide om my, die gy om hem nu schreit.

Gelyk een vreemd geluk, voor aller oog verborgen,
My 't leven spaarde, zo kan 't ook voor 't zyne zorgen.
Het moederlyke hart stelt alle ontroering uit.

Vertrouw op myne hoop, die ligt iets goeds beduid.

Wat zegge ik meer, Prinses? Zo de Oorsprong allet zaa-
ken

Zich dikwils door een' droom den mensch wil kenbaar maa-
ken;

Dan is een wreekende arm gereed om toe te slaan.

Ik zag deez' nacht myn' Zoon bekranst met lauwerblaên.
De Hemel, die 't geweld te keer ging door een wonder,
Had zyne strydbre vuist gewapend met den donder:

Een Vorstlyk purpren kleed omringde zyne leên;
Terwyl, aan zynen voet, de Dwingland, afgestreên,
Het hoofd, de kroon ontrukkt, met bloedig stof bedekte,
En in die schande een' schrik zyns eigen volks verstrekte.
Nooit word de dood myns Zoons voorspeld door zulk een'
droom.

Men keere, en wachte tot Sophia wederkoom'.

Zy, 't hof ontweken om haar maagschap weêr te vinden,
Bepaalt haar blydschap niet aan 't byzyn van haar vrienden.
'k Weet dat ze alôm verneemt hoe 't hier geschapen staat,
En 'k wacht haar antwoord af, eer ik me op iets verlaat.

Einde des eersten Bedryfs.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

CAZIMIR, *alleen.*

o **Z**uil van 't Vaderland, wiens val den Staat doet beeven!
Prins, wien ik, tot myn' ramp, verplicht ben te overleeven!

Indien myn droefheid zwygt na zo veel ongeval,
't Is enkel in de hoop dat ik u wreken zal.
Uw Moorder, omgekocht voor 's Dwingelands belangen,
Zal straks zyn heilloos loon hier eifchen, hier ontfangen.
Dit ftaal ver-fchaff' het hem: dees arm zal hem verflaan.
Ach! zag de Koning-zelf dit vreeslyk fchouwfpel aan!
Hy, hy behoorde 't eerfte uw fchim ten zoen te ftrekken;
Maar niemand mag zyn hand met Vorstlyk bloed bevlecken.
De Hemel, die alléén der Vorften Rechter is,
Straft door zyn' donder zelf zo groot eene ergernis.
Gedoog dan....

T W E E D E T O O N E E L.

CAZIMIR, *ziende dat Frederik te rug wil keeren.*

Ach, Mynheer! waar gaat gy? wat vervoering!
Waarom ontwykt ge my? van waar die zie öntroering?
Of dreigt u 't wanklend lot met nieuwen tegenfpoed?

F R E D E R I K.

Helaas! myn Cazimir! had ik haar nooit ontmoet!
'k Heb deel aan 's Prinsfen dood: kan ik dien flag ver-
geeren!
Ik heb de Rykprinfes Gustavus lot doen weten:

Ik

Ik kon myn deernis met de hoop, die haar misleid,
 Niet langer tegenstaan in deeze omftandigheid.
 'k Heb door myn' traanenvloed haar van dien waan ge-
 neezen.

Haar afkeer voor myn min zal nu verdubbeld weezen.
 Dien ramp te melden, ja zulks enkel te onderftaan,
 Stelt my met hem gelyk, die 't moordfeit heeft begaan.
 Kan myne droefheid ooit oprecht zyn in haar oogen?
 Zy vreest me, en waant dat my de hoop nog heeft be-
 wogen;

Dat een geheime vreugd in myn gemoed verbergt
 De laffe neigingen eens minnaars, die haar tergt.
 Omringt van haaren, is haar wantrouw niet te laaken.
 Waar vind zy hulp of troost, waaröp zy staat kan maaken?
 Waartoe vervoert haar niet eene overmaat van druk?
 Haar strafheid heeft geen schuld in zo veel ongeluk.
 Des Dwingtands wil-alléén heeft my dat leed befchoren.
 Haar argwaan van myn liefde is uit zyn guast geboren.
 Zyn wil strekt my ten val, hem-zelv' tot fchande en
 fnaad.

Had hy my min gediend, zy had my min gehaat.

C A Z I M I R.

Gaa, tracht hem dan aan 't oog der Ryksprinfes te ont-
 rukken,

Die hy gewis dit uur wil voor uw trouw doen bukken.

F R E D E R I K.

Dit voorval, waarde Vriend, spoort my tot gramschap aan.
 Ik wilde in haar vertrek voor 't laaft' haar spreekengaan;
 Aan haare voeten haar myn hart myn' rouw ontdekken;
 Haar zweeren dat myn min haar nooit tot last zal strekken,
 En dus ten minste 't leed haar vry doen zyn van fchrik:
 Maar Christiërnus, ach! verfcheen 'er eér dan ik,
 En deed door zyne Wacht den ingang my verbieden.
 Ik voel het bloed van spyt in all' myne adren zieden.
 Een Prins, die geene wet, dan die der rede, erkent,
 Acht zulk een toets te groot die zyne glorie fchend.
 Ik kan, wanneer ik wil, zyn haatlyk juk verbreeken;

B 4

Ge-

Gehoond in 't geen ik min, my van dien moedwil wreeken.

Zo veel vergoten bloed, dat onrecht, zulk een dwang
Roept my op 't kragtigst' weér tot myn' aéloude rang.

C A Z I M I R.

Herneem dien rang, Mynheer: de kans kan ligt veändren.
Toon, nu Gustavus bloed, nu 't bloed van duizend andren,
In 't oord daar 't onweer loeit, u ernstig smeekt om wraak,
Dat gy geen' Dwingland vreest in 't sryden voor uw zaak.
In dien gerechten krygt kunt ge al nwe eer herstellen.
U zullen 's Hemels gunst en 's Aardryks wensch verzel-

len.
Wat zeg ik? is niet reeds de ontmenschte Vorst ont-
troond?

Heeft u en Raad en Volk geen blyk van trouw getoond?
't Is zeker dat de Vloot, door de eigen drift gedreven,
Als zy hun keur verneemt, haar stem u ook zal geeven.
Barst uit, Mynheer! de zege is zeker, ja naby;
Maar wacht niet dat myn oog daarvan getuige zy.
Ik deelde reeds te lang in all' die tegenspoeden.

'k Wil Christiërnus-zelv' trotseeren in zyn woeden.

'k Wil dat de Moorder sterv', wiens arm hem bystand
hood,

En wacht terstond daarna, een lang gewenschte dood,
Gelukkig, zo ik 't laatste onschuldige offer strekte
Dier wellooze Oppermagt, die zo veel ramp verwekte.

F R E D E R I K.

De Moorder nadert ons: Vaarwel! ik wacht hem niet.

'k Ontwyk een voorwerp, 't geen myn oog met affchrik
ziet.

D E R D E T O O N E E L.

GUSTAVUS, CAZIMIR.

CAZIMIR, *ter zyde, ziende dat Gustavus afdeinst,
en hem vermyden wil.*

Zal ik dat wreed gedrocht nog tot een' tweestryd noopen?

Die gunst moest immers nooit een Booswicht van my hoopen.

Overluid, en den degen trekkende.

Voorkom uw lyfsgevaar, indien 't u mooglyk zy.

Verdedig u, ontmenschte! ik handel niet als gy.

GUSTAVUS, *naar hem toetreedende.*

Hou stand, myn Cazimir! laat af dien moed te toonen!

Beschouw den vyand eerst, dien uwe drift durft hoonen.

Dees vreemde ontmoeting strekt Gustaaf tot vreugd, tot eer.

CAZIMIR, *zich voor hem nederwerpende.*

ô Wonder! welk een heil! ach! zyt gy 'r zelf, Mynheer?

Gy, wien al 't Ryk betreurt?

GUSTAVUS,

ô Waardste myner Vrinden!

Rys op: omhels my, nu we elkander wedervinden.

CAZIMIR,

'k Mistrouw my in uw' arm, in 't heugchlykste oogenblik.

Wie zou niet siddren van verwondring en schrik?

Wat wanhoop heeft u thans in dit gevaar gedreven?

Hoe! durft ge u in Stokholm, in dit paleis begeeven,

Daar zich een wreed Barbaar, tot uw bederf, verftout

Het staal eens moordenaars te beedien met zyn goud?

GUSTAVUS,

Ik ken den Dwingland en 't gevaar dat ik zal loopen.

Maar schoon ik veel bestaa, ik durf nog meerder hoopen.

't Is vruchtloos, Cazimir, dat hier de wreedheid woont,

Indien de liefde slechts myn' heldenmoed bekroont.
Ik zal u meer dan ooit myn zielgeheim vertrouwen....
Maar kan ik veilig hier myn' toelig u ontvouwen?

C A Z I M I R.

Men loopt hier geen gevaar dat iemand ons bespied'.
De Vorst, die van zyn' stoet zich steeds omringeld ziet,
Is thans by Adelheide, en zal zo haast niet keeren.

G U S T A V U S.

Laat myn bedeesde liefde uw troost dan niet ontbeeren:
Een lange afwezendheid heeft haar ontrust, myn Vriend.
Gustavus bleef getrouw: spreek, word hy nog bemind?

C A Z I M I R.

Kan hy de oprechte trouw der Ryksprinfes verdenken?

G U S T A V U S.

ô Neen: maar zou zy thans zich aan geen' andren schenken,
Nu zy myn dood verneemt, en vry schynt van haar woord?

C A Z I M I R.

Neen: niemand, Prins, dan gy, heeft ooit haar hart be-
koord.

G U S T A V U S.

Zo heeft zy zelfs myne asch haare achting opgedraagen!

C A Z I M I R.

Zy wierd standvastiger op 't hooren uwer plaagen.

G U S T A V U S.

Dan ken ik geene vrees, wat ramp my ooit genaak'.
Myn Vriend, Stokholm is vry: ik spoei my tot zyn wraak.

C A Z I M I R.

Wie heeft dus onverwacht die staatswebbe afgeweeven?
Zyt gy 't? en is my nooit daarvan een blyk gegeven?
Moest ik onkundig zyn van uw geheim besluit?
Sloot gy me alléén, Mynheer, van uwe vriendschap uit?

G U S T A V U S.

De Dwingland, die steeds toonde op u zyn hoop te bou-
wen,
Was de oorzaak dat myn schroom u heimlyk moest mis-
trouwen.

C A Z I M I R

Hoe! waant gy dat die snoode aan my zyn vriendschap
schenkt?

Neen alles is verdacht aan een', wien elk verdenkt.
De ontroerde wantrouw volgt de schreden der tirannen.
De vrede is uit de ziel eens wreedden beuls verbannen.
Een bloodaart, aan 't gevaar geduurig blootgesteld,
Waant dat hem zyns gelyk op ieder tred verzelt.
Indien hy, door myn list, zyn' schrik kon overheeren;
Indien ik, tot myn schande, in schyn den Vorst durf eeren;
Den schimp daarvan verduur', het is alleen uit nood:
Ik red, door dit bestaan, uw vrienden van de dood.
Ik vleide, zonder schaamte, een' wetteloosen Koning,
En smeekte menigmaal voor de onschuld om versooning.
Een tal van Eedlen, die gy meer vertrouwt dan my,
Zyn hun behoud verplicht aan myne veinzery.

G U S T A V U S.

Uw Gadelooze deugd will' my myn' schroom vergeeven.
De vreugd beheersche ons, nu myn wantrouw is verdre-
ven.

'k Acht uwe ontmoeting, die vooraf my siddren deed,
Alreeds een zichtbaar blyk van 't einde van myn leed.
'k Zal met een' wisten slag welhaast myn' vyand treffen.
Kunt gy myn blydichap, myn stoutmoedigheid beseffen,
Herdenk dan, tot een schets, aan all' myn' tegenspoed,
Aan all' die gruweldaen, aan al 't vergoten bloed:
Herinner u den hoon, my aangedaan voordeezen:
Dat tafereel kan nooit aan wreekers haatlyk weezen.

Welëer, door Stenoos keur, tot Afgezant verklaard,
Ten trots van 't heilig recht met ketenen bezwaard,
Zag ik myn' hoogen rang in eenen kerker schenden:
Terwyl een hooploos Volk gedompeld in elenden,
Een Volk, dat anders door myn' arm zou zyn beschut,
Hier door een' Dwingeland op 't wreedst' wierd uitgeput.
'k Ontkwam het, doch te laat; en vluchtende uit deez'
streeken,

Die sints vyf jaaren voor de uitheemsche magtbezweeken,
Ge.

Geraakte ik in een oord, daar alles yst en beeft;
 Alwaar de zon maar half haar licht en warmte geeft;
 De grasplaats der natuur, omringd van naare kolken,
 Wier oevers 't wild gediert' betwist aan wilde volken;
 Een woete vryplaats, die elk vluchteling, buiten my,
 Veel wreeder achten zou dan de ergste slaverny.
 Dus, zonder Vaderland, van alle hoop verstoken,
 Van minnares en vriend verwyderd, ongewroken,
 Drie jaaren zwervende op een' onbekenden grond,
 Verwenschte ik duizendmaal myn' eersten levensfond.
 Die onverdraagbre smart en ongemeene elende
 Vond in dat vreemd gewest een weinig troost in 't ende:
 Ik wapen my; ik keer; men helpt my op myn beê.
 De winter baant me een spoor op 't glibbrig ys der zee:
 Maar 'k moet op nieuw myn' naam verbergen aan deez' stranden,

Dewyl een gouden prys, 't geweer der Dwingelanden,
 Myn hoofd ten prooi stelde aan een' vrekken moordenaar.
 Een nutte list nochtans behoed my in 't gevaar.
 Ik stel, om zonder schroom dien wreeden slag te myden,
 Al de uiterlyke praal eens Opperhoofds ter zyden,
 Ik trek onkenbaar voort, terwyl geen leed ons deert,
 En blyf de ontzichtbre ziel aan 't Volk dat my verweert.
 Dus nader ik, vermomd, Stokholm en deez' gewelven,
 En staaf myn' toeleg, als verspieder van my - zelven.
 Hier word my reeds myn pligt herinnerd, reis op reis.
 't Bebloede marmer van den tempel en 't paleis,
 Een Weduw, eene Spruit, een deerniswaarde Moeder,
 't Maakt alles my ontroerd, 't maakt alles my verwoeder,
 En schetst my voor 't gezicht den akeligen nacht,
 Waarín 't moorddaadig staal myne Ouders heeft geslacht.
 Verbeeld u-zelv' myn vlyt, en hoe de spyt my griesde
 Wanneer ik, met een harte, ontvonkt door wraak en liefde,
 Myn treurende oogen naar den hangen kerker sloeg,
 Waar Steenos telg dus lang gehaate ketens droeg.
 Myn Vrienden zyn in stilte alreeds byéén gekomen.
 Hun yver tot myn heil is naauwlyks in te toomen.
 Zy vallen deezen nacht, vol moeds, de hofpoort aan:

Ter-

Terwyl myn oorlogsvolk, bereid om toe te slaan,
 Thans uit de klooven van de rotzen aangetoogen,
 De wanorde en den schrik mede omvoert voor elks oog.
 Myn naam zal van den stryd het yslyk teeken zyn.
 Maar 'k wil voor zo veel woede, eer 't doodlyk uur verschyn',
 Een pand behoeden, welks gevaar my zou ontroeren:
 Ik wil de Ryk-prinses uit dit paleis vervoeren.
 'k Heb met dat oogmerk zelf, al waar 't dat myn beleid
 U tegenstond, de maar' van mynen dood verspreid,
 En kom den Dwingland in 't aangezicht braveeren,
 Terwyl ik veins dat ik Gustaaf wist te overheeren.
 Ik stemde onwillig in die nutte veinzery.
 De schyn zelfs van 't bedrog is haatelyk voor my.
 Maar 'k moet my, nu myn Bruid gevaar loopt, recht ver-
 schaffen:

Dies staat ons alles vry om een Tiran te straffen.

C A Z I M I R.

Hoel vreest gy niet, Mynheer, in zulk een groot gevaar,
 De scherptziende achterdocht van een' Geweldenaar?

G U S T A V U S.

Neen! toen de ontmenschte baadde in 't bloed van onze
 Maagen,

Heeft hy my van den schrik van hem te zien ontflagen.

Zelfs heugd myn Volk niets meer van myn gestaltenis;

Dies weet ik dat aan 't hof myn leven veilig is.

Maar nu ik merk dat, om de Ryksprinses te spreken,

Haar hart te toetsen, myn beleid en moed ontbreken;

Nu Frederik, gelyk 't gerucht ons heeft gemeld,

Die schoone daaglyks ziet, ja haar alléén verzelt;

Ontrust my zyne min: gewis, hy valt haar lastig.

Op welk een grond, myn Vriend, acht gy haar trouw
 standvastig?

C A Z I M I R.

Op Fredriks wanhoop, die hy zelf ons blyken laat;

Op zyne deernis met haar' hoopeloozen staat.

Men zoek' geen vaster blyk, die haare trouw verbreide.

Zyn droefheid schetst ons 't leed der treurende Adelheide.

Zyn eedle liefdegloed maakt hem den zelfden rouw

Dcel.

Deelachtig, dien hy ziet in 't voorwerp zyner trouw.
Denk niet dat hy mischien my heeft door schynbedrogen.
Hy dreigt, beschuldigt zich, is zelfs met u bewogen:
Hy vloekt den Dwingland, die hem bystaat tot zyn straf;
Ja stond nog deezen dag van all' zyne eischen af.
Men ziet hem thans zyn liefde als eene misdaad doemen.

G U S T A V U S.

Op zulk een groote ziel kan schaars een minnaar roemen.

C A Z I M I R.

Te meerder vreugd voor u: dit stelle uw zorg een' paal.
Hoe grooter weérparty, hoe schooner zegepraal.

G U S T A V U S.

'k Moet echter Fredriks liefde en edele inborst eeren.
Hoe minder hy begeert, hoe meer hy mogt begeeren.
De deugd beweegt welhaast een deugdelyk gemoed.
Het waare onbillykheid, indien myn liefdegloed,
Zo my de Hemel thans wilde in zyn gramschap slachten,
Zo groot een offerhande ooit eischen dorst of wachten.
De dood breekt alles, rukt den sterksten band vanéén.
Prins Fredrik is alóm in achting by 't gemeen:
Men had zyn' ramp beklagd: hy zou my doen vergeeten.
Mischien reeds... Maar in 't kort zal ik de waarheid weeten.
Een langer onderhoud, myn Vriend, kon ons verraên.
Bespie myn' Vyand, gaa, en sterk hem in zyn' waan.

V I E R D E T O O N E E L.

G U S T A V U S, *alleen.*

Myn oog zal thans in 't hart van Adelheide leezen...
Ik beef... Hoe! ben ik nog Gustavus, als voordeezén?
Ben ik die oortogsheld, daar 't Noord' zyn heil van wacht?
Die langgevreesde, die, daar hy de hoop verächt,
Een stouten aanslag durft in 's Konings hoízaal waagen?
Een drift van minnenyd maakt my ontroerd, verflagen...
Vanwaar? .. ik bloos... maar ach! afweezende en ver-
liefd,

Kan

Kan 't immer mooglyk zyn dat ons geen wantrouw grieft?
Maar iemand naert my: ik moet myn angst verbergen.

V Y F D E T O O N E E L.

CHRISTIËRNUS, GUSTAVUS, RUDOLF.

CHRISTIËRNUS, *in 't uitkomen, tegen Rudolf.*

Die kalmte dunkt my vreemd, en kan myn woede tergen.
Rudolf, waaruit of toch haar zielgerustheid spruit?
Maar 'k weet een middel, 't welk eerlang haar twyfling stuit.
Is dit die jonge held, wiens trouw ik moet beloonen?
Die myn hier in 't paleis Gustavus hoofd zal toonen?

G U S T A V U S.

Ja Vorst! ik ben het zelf, en gy regeert in end'.

C H R I S T I Ë R N U S.

Maar waarom maakt ge u niet door dat bewys bekend?

G U S T A V U S.

'k Zou zo vrymoedig niet verschynen voor uwe oogen,
Indien dat naar bewys niet waare in myn vermogen.
Dat haatlyk schouwspel kunt ge aanschouwen als 't u lust,
Uw last word straks volbragt, Mynheer: stel u gerust.

C H R I S T I Ë R N U S.

Zo moest die trotsche dan voor uwe magt bezwyken,
En zyn vermomming kon uw toezicht niet ontwyken?

G U S T A V U S.

Wat list hy ook gebruikte om zich van my te ontslaan,
Ik kende hem te wel: hy kon my niet ontgaan.

C H R I S T I Ë R N U S.

Waar hebt gy hem ontmoet? In welke omstandigheden
Hebt gy, myn wraak ten dienst, dien onveelaat bestreden?

G U S T A V U S.

Wanneer gy alles, Vorst, van hem te vreezen had.

C H R I S T I Ë R N U S.

Wat tyd? in welk een plaats?

G U S -

G U S T A V U S.

Deez' dag; in deeze stad.

C H R I S T I Ë R N U S.

Wat zegt gy! in Stokholm?

G U S T A V U S.

Zelfs binnen deeze wanden:
In 't tydftip mooglyk, toen hy dacht u aan te randen.

C H R I S T I Ë R N U S.

Ik staa verbaasd. Vervolg. Hoe wierd hy overheard?
Is hy door u verrast? of heeft hy zich verweerd?

G U S T A V U S.

Ik heb my nooit bediend van eenig schandlyk voordeel;
'k Durf in 't vervolg myn' moed wel stellen aan uw oordeel;
En u zal blyken, als ik lauwers pluk, Mynheer,
Dat ik die wegdraag, als een dapper held, met eer.

C H R I S T I Ë R N U S, *tegen Rudolf.*

Zyne eedle stoutheid streelt me.

tegen Gustavus

Eischt voor uw dienstbetooning
Een billyk loon; 'k zal u vernoegen als een Koning.

G U S T A V U S.

'k Heb met dat inzicht, Vorst, uw wraakzucht niet vol-
daan.

Geen haatlyk zelf belang spoorde ooit myn' yver aan.
Myn glorieryk ontwerp, in 't waagen van myn leven,
Was om myn Vaderland zyne eerste rust te geeven:
En nu my de eer-aliéén daartoe heeft aangespoord,
Eisch ik geen ander loon dan 't staaven van myn woord.
Dit is alleen myn wensch: laat dit uw gunst gehengen.

C H R I S T I Ë R N U S.

Nu spreek: wat wild ge?

G U S T A V U S.

Myn belofte slechts volbrengen.

C H R I S T I Ë R N U S.

En welke?

G U S T A V U S

Prins Gustaaf, ter aarde neêrgeveld,

Heeft,

Heeft, worstlend met de dood, deez' letters opgesteld;
En wilde, tot zyn' troost, eer hy van 't leven scheide,
Dat ik dit naar geschrift zelf gave aan Adelheide.

C H R I S T I Ë R N U S.

Laat ons den inhoud zien: uw wensch word straks volbragt.
Zyn hand is my bekend: dit blyk komt onverwacht.

Hy leest.

Vaarwel, ô Roem der Ryksvorstinnen!

'k Heb u gediend: ik zwicht: ik sterf.

Men ziet Rechtvaardigheid den prys niet altoos winnen.

Myn deerlyk noodlot wil dat ik u eeuwig derf.

Vergeet, zo gy my mint, het zoet der blyde dagen,

Zo lang vergeefs door ons verwacht.

't Is uwe rust alleen, die 'k in myn dood betracht.

'k Ontfaa u van de trouw, die my was opgedraagen.

Regeer, en stel die thans in 's Overwinnaars magt.

Tegen Gustavus, hem den brief wedergeevende.

Vertrek: eer 't licht der zon de westkim is ontweken,
Zal u Rudolf alhier de Ryksprinfes doen spreken.

G U S T A V U S.

Ik smeek nog een gunst van uwe Majesteit.

C H R I S T I Ë R N U S.

Wat eischt ge?

G U S T A V U S.

Dat men haar, uit nutte omzichtigheid,
Vooräl niet aandien' dat myn arm Gustaaf dorst dooden;
Maar enkel dat een Vriend, die zich heeft aangeboden...

C H R I S T I Ë R N U S.

'k Heb u verstaan, dat waar' myne eerste zorg geweest.

G U S T A V U S,
Z E S D E T O O N E E L.

CHRISTIËRNUS, RUDOLF.

CHRISTIËRNUS.

Wel nu, wat wil zy meer, als zy dien brief doorleest?
Nu kan Gustavus - zelf haar schriftlyk overtuigen,
En door zyn' laatsten wil in 't eind' haar' trots doen buigen.
Doe i weigert zy haar hart, ik wacht nochtans haar hand.

R U D O L F.

De tyd kan echter....

CHRISTIËRNUS.

Neen, ik duld geen' tegenstand.
Myn min, tot wanhoop door haar zwygen aangedreven,
Zal haar geen uitsfel, dan al een tot morgen geeven.
Gedwee of niet, 'k wil dat ze op morgen met my paar'.

R U D O L F.

Dus tergt gy 's Prinsfen woede: uw leven loopt gevaar.
Ducht dat uw muitend Volk hem zal ten steun verstrekken.

CHRISTIËRNUS.

Noch Prins, noch muitling kan ooit vrees in my verwekken.
Nu Fredrik opentlyk durft afstaan van haar trouw,
Versteekt hy zich van 't recht van een vergeefsche berouw.
En, wat myn Volk belangt, al 't leed is voortgesproten
Van 't bloed, dat de oorlogswoede in Zweden heeft vergooten.
Ik zie welhaast de grond tot vrede en rust gelegd,
In 't. Deensche Ryk, door schrik; in 't Zweedsche door
myn' echt.

't Is noodloos voor myn heil uw' yver meer te waagen.
Op Adelheide - alléén heb ik het oog geslaagen.
Gy, die haar schoonheid zaagt en welgevormde leest,
Zyt gy door zo veel glans niet zelf verrukt geweest?
Waar is dan myne magt? Zal ik haar Meester weezen,
En my bedwingen? my ontrusten? haar steeds vreezen?
Door uitsfel zyn belet? met angst haar gadeslaan?

Neen,

Neen, neen, myn Vriend! 'k wil haar bezitten, of vergaan.
 'k Weet geen gevaaren, die de min niet durf verachten.
 Het eenigst', dat ik schroom, is thans het langer wachten.
 Myn Medeminnaar, die alreeds haare achting wint,
 Word, zo 'k één uur verzuim, mischien van haar bemind.

R U D O L F.

Hoop beter lot, Mynheer, door hulp van uwe Vrienden.
 Hy zal haar nooit weér zien; 'k durf my daarvoor verbinden.
 Welhaast vergeet men hem: vertrouw u op myn woord:
 Maak u vooraf bemind: vaar niet te driftig voort:
 Doe door een heusch onthaal, haar 't voorig leed vergee-
 ten.

Wat durft een Minnaares in toorn zich niet vermeeten?
 Of wilt ge....?

C H R I S T I Ë R N U S.

Ja, Rudolf! zo hevig is myn gloed:

Al wierd zy, in myn' arm, om myne trouw verwoed:
 Al zou zy de eerloosheid met de eedle min vermengen,
 En op myn huwelykskoets haar wraak ter uitvoer brengen....
 Maar waarom my ontrust in 't streelen van de deugd?
 Ik heersch, 'k ontfang haar trouw: ze is al myn lust en vreugd.
 Hoe! zou een heilige echt den grootsten afkeer haaren?
 Ó Neen; de wraakzucht heeft haar' eindpaal aan de altaaren.
 De naam van Bruidegom, van Koning, smoort den hoon,
 Men heeft ontzag voor d'echt: men itreelt zich met de kroon:
 Of de eene, of de andre kan in 't eind' haar hart beweegen.
 Myn liefde heeft nog straks door u meer hoop gekreegen.
 Gy weest my 't voorrecht aan van een' gekroond' Gemaal.
 De min gehoorzaamt aan de Vorsten, naar uw taal.

R U D O L F.

Ik acht de Ryksprinses zo fier ook niet van zinnen,
 Men kan door vriendlykheid haar' afkeer ligt verwinnen.
 Men wyte haar zelve niet dat zy den Prins versmaad,

C H R I S T I Ë R N U S.

Hoe! aan wien dan, Rudolf?

R U D O L F.

Aan Leonoraas haat.

C 2

Kent

Kent gy die snoode, die door waan haar' geest misleidde?
 C H R I S T I Ë R N U S.

Zy is die Juffer, uit den stoet van Adelheide,
 Die, toen ik 't hof bestormde en hier ten zetel steeg,
 Haar siddrend' bystond, daar ze als dood ter aarde zeeg.

R U D O L F.

Ze is uw doodvyandin: ze wil uw' val bewerken.
 Zy du ~ de Ryksprinses in haaren afkeer sterken.
 Ik heb haar meer dan eens in haar gesprek bespied.
 Mistrouw haar vry, Mynbeer: ik twyfel langer niet.
 Ja, ze is eene andre, dan ze in schyn verbeeld te wezen.
 Men kan, door 't masker heen, haar' staat en afkomst leezen.
 Haar zwier, haar trotsch gedrag, bewyst, van tyt tot tyd,
 Dat haar verheven rang met haar veruecdring slyd.
 Begeert gy dat het hart van uw Prinses verander'.
 Schei Leonore en haar dan aanstonds van elkander.

C H R I S T I Ë R N U S.

'k Zou haar verbiaten, niet vermurwen, op die wyz'.
 Denk echter niet; myn Vriend, dat ik uw' raad misprys.
 Laat uwe voorzorg my ten verdren steun verstrekken.
 Bespied haar naader: gaa: en kunt ge iets meer ontdekken,
 Of acht gy 't noodig, schei haar strak dan van elkaër.
 Doch eer deez' schielijke echt ons storte in nieuw gevaar,
 Zult ge in het tempelchoor het noodige bezorgen.
 Gaa heen: maak alles tot de trouw gereed, voor morgen.
 Laat Steenos Dochter zich bereiden tot die praal.
 Alleen verzwyg voor haar den naam van haar' gemaal.
 Ik zal, wanneer ik haar geleid heb naar de altaaren,
 Als een voltrekt Monarch, haar zelf dien openbaaren.

R U D O L F.

Uw magt is groot: maar vorst....

C H R I S T I Ë R N U S.

Hier haat geen lang gesprek.
 Ik wil het; spill' geen' tyd: gehoorzaam my: vertrek.

Einde des tweeden Bedryfs.

DERDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

ADELHEIDE, SOPHIA.

Wel nu, Sophia! hebt ge in 't eind', na zo veel plaagen,
In vryheid weêromhelsd uw' Vader en uw Maagen?
't Wierd u vergund; maar ach! ik merk aan uw geweên
Dat gy een schets zaagd van nog grooter yslykheên.

SOPHIA.

Ach! waar' myn' kerker tot een grafplaats my gegeven,
Ik wist de gruwlen niet, die zelfs natuur doen beeven!

ADELHEIDE.

Zo heeft de Vyand dan zich in ons bloed gebaad,
En de Overwinnaar wierd van 't woeden niet verzaad?

SOPHIA.

't Is overal vol rouw, waar ik my keere of wende.
Wy vormen ons maar flauw een denkbeeld dier elende.
Dees groote stad is thans een puinhoop, dien elk vlied,
Alwaar 't verhysterd oog haar zoekt, terwyl 't haar ziet.
Stokholm is omgekeerd; zyn luister weggezonden:
Het schynt een woesteny, vervuld van moordspelonken,
Daar all' de Helden, die de kryg nog had gespaard,
Voorlang verdelgd zyn door der wreede beulen zwaard.
Myn waarde Vader moest hen ook ten offer strekken.
Doch waar zyn lykäschrust, weet niemand my te ontdekken.
Een blyk dat de affchrik van zyn deerlyk ongeval
Zich lang na zyne dood verspreid heeft overäl.

ADELHEIDE.

Uw braave Vader is den Staat getrouw gebleven.
Vergeet zyn sterven, door 't herdenken van zyn leven,
En dien u van den raad waarmeê gy zelf welêer,
Toen gy my schreijen zaagt, myn droefheid ging te keer.
Acht ge uwe rampen groot, hoe groot zyn dan de mynen!
Gy ziet in my natuur een liefde tevens kwynen.
Of staat gy nog geloof aan Leonoraas reên?

C 3

Ver-

Verberg my niets: spreek: is haar Zoon nog levend'?

S O P H I A.

Neen.

Zyn dood is elk bekend: gy moet hem eeuwig derven.

A D E L H E I D E.

Ik fiddr. Wie gaf u verzeeking van zyn sterven?

S O P H I A.

De Moorder eischt zyn loon aan 't hof.

A D E L H E I D E.

De zelfde slag

Vermoort, tottweemaal toe, my op één' zelfden dag!

S O P H I A.

Maar 't geene ons in dit leed nog meerder perst tot schreijen,

Is de eedle hoop, waarmee zyn moed ons schein te vleijen.

Zes maanden lang heeft hem de Hemel bygestaan.

Hy toog reeds herwaarts, van triomfen overlaèn;

Maar 't onheil stond aan 't eind' van 't srydperk hem te wach-
ten:

Aldaar, (ô droefheid!) dorst een woedende arm hem slachten.

Daar wierd dien grooten Held, byna voor ons gezicht,

De palm der zege ontrukkt en 't lieve levenslicht.

Zyn droeve Moeder is de waarheid reeds gebleken.

Haar groote ziel, in 't eind' door zulk een' slag bezweken...

A D E L H E I D E.

Wy zyn elkaër tot last in onze boezempyn.

Gaa; 't is ons beiden nut een poos alleen te zyn.

T W E E D E T O O N E E L.

Snyd dan myn bitter smart, op 't wreed verhaal dier plaagen,
A D E L H E I D E, *alleen.*

Den teedren draad niet af van myn rampzaalge dagen!

Zwicht dus de zuivre deugd voor 't ongestraft verraad!

Alle onze hoop is uit, en alle hulp te laat!

Word

Word dan de Hemel door myn naar gekerm verwoeder?
 O Dood! O toevlucht!...

D E R D E T O O N E E L.

A D E L H E I D E , L E O N O R A .

L E O N O R A .

A ch, myn Dochter!

A D E L H E I D E .

Ach, myn Moeder!

L E O N O R A .

Die naamen, zo vol zoets, zyn onze troost-alleen,
 Nu gy een' Bruigom derft, en ik een' Zoon beweën.

A D E L H E I D E .

Verkregen Vryheid! ach! zyn dit uwe eerstelingen?

L E O N O R A ,

Zyn dit, O Hemel! uw verhoopte zegeningen?

A D E L H E I D E .

Bedrieglyk voorgevoel!

L E O N O R A .

Verraaden heldendeugd!

A D E L H E I D E .

Myn Prins! myn laatste hoop!

L E O N O R A .

Myn Zoon! myn lust! myn vreugd!

A D E L H E I D E .

Gelukkig, nu de haat zo wreed zyn bloed dorst plengen,
 Dat ik myn tranen nog met de uwen mag vermengen,

L E O N O R A .

Vergeet het nimmer: dat hy levee in uw gemoed!

Ik overleef om u myn' bittren tegenspaed.

A D E L H E I D E .

Hy daar niet leeven? ach! hebt gy, gy-zelf vergeeten

C 4

Hoe

Hoe lang hy reeds myn hart als eigen heeft bezeten?
 Vergeet gy dat ik hem, na zo veele yslykheên,
 Niet slechts als Minnaar, maar als Bruidegom beweent?
 Wy zyn voorlang verloofd. Van dat ik wierd geboren
 Heeft hem myn Vader reeds tot Schoonzoon uitverkoren;
 En toen die waarde Prins moest vluchten uit dit land,
 Getuigde ons teér vaarwel 't geheugen aan dien band.
 Offchoon myn tiende jaar toen naauwlyks was verstreken,
 Myn zuivre vlam is door zyn afzyn nooit bezweken:
 Myn liefde, wachtende op de plegtigheid der trouw,
 Groeide, ieder dag zelfs, in uwe armen aan, Mevrouw.
 'k Beïchouwde hem in u: zyn Moeder was de myne.
 Door myne min vormde ik een denkbeeld van de zyne.
 Die teedre neiging hebt ge in my steeds aangevoed.
 Myn hart beantwoordde u. Ach! kunt gy, nu zyn bloed
 Zo wreed vergoten is, kunt gy van my gelooven
 Dat my een ander zyn gedachtenis zou ontrooven?
 Zou't Fredrik weezen? neen; wacht die verwisling nooit.
 Hoe grootsch zyn deugd ook blinke, ik haat hem meer dan
 ooit.

L E O N O R A.

In all' de rampen, die geduurig ons omringen,
 Is 't een geluk dat hy zyn liefde kan bedwingen.
 't Schynt dat de Dwingland-zelf de ontwerpen vaaren laat,
 Die hy voordeezen smeedde, in 't hevigst' van zyn' haat.
 De ontmenschte laat reeds af door dreigen ons te ontroeren.
 Uw byzyn kan zyn hart tot deernis zelfs vervoeren.
 Zyne onderdrukking is zo wreed niet als welêer.
 Helaas! zyn grootheid vind geen tegenkating meer.
 Zyn haat hegeeft hem, nu hem niemand kan belaagen.
 Zyn woede is uitgedoofd in 't bloed van onze Maagen.
 Myn ramp verwierf voor u de vryheid om, ten loon,
 Uw trouw in eeuwigheid te wyden aan myn' Zoon.

A D E L H E I D E.

Verwacht veelêer een' last, die ons te gader doode.
 Men vrees den Dwingland zelf op de aankomst van zyn'
 bode.

VIER-

V I E R D E T O O N E E L.

A D E L H E I D E , L E O N O R A , R U D O L F .

o N R U D O L F .
 een , Mevrouw : de Vorst , die thans zyn strengheid
 doemt ,

Wil in 't vervolg alleen door weldaën zyn beroemd ;
 En , nu de rust herleeft na zo veel' tegenspoeden ,
 't Voorleedene ongelyk vergeeten en vergoeden.
 Hy bied aan Stenoos telg weër 't recht aan tot den troon ,
 En wil dat uw geluk zyn heldendaën bekroon' .
 De Lyfwacht , die u volgt , is reeds aan u gegeven .
 Gy zyt in dit paleis tot Erfvorstin verheven .
 Reger ; herneem een' rang , dien uw begaafde jeugd
 Veel min door 't bloed verdient , dan door verheven deugd .

A D E L H E I D E .

Indien uw' Meesters hart geraakt is door myn klagten ;
 Indien ik myn geluk van zulk een hand moet wachten ;
 Indien hier niets in 't hof myn' wil en wetten stuit ?
 In 't kort , indien ik heesch , men laate my hier uit .
 Men aënt hier met de lucht een' schrik in voor deez' landen .
 Aan de einden van dit Ryk zyn woeste en naare stranden .
 Aldaar verkwynt natuur , beroofd van 't zonnelich .
 Daar is myn rust , myn heit : daar is het hofgesticht ,
 De vryplaats en 't verblyf , dat wy uw Meester vraagen :
 Maar geen paleis , besmet door 't bloed van myne Maagen ,
 Dat hy my eeuwig bann' naar dat afgrysyk oord .
 'k Vergeef hem alles , zo ik daar blyve ongestoord .

R U D O L F .

Een eedler moed , Mevrouw , ontvonke uw ziel en zinnen .
 Zoud gy der Volken hoop , daar ze u zo trouw beminuen ,
 In zulk een woesteny begraaven ? hen verraën ?
 Neen ; laat uw' plicht , om hen , uw' rouw te boven gaan :
 Laat thans uw' roem , om u , uw zwakheid overheeren .
 De vrucht der zege is u : wat kunt gy meer begeeren ?

C 5

Uw

Uw Vader had u slechts één scepter toegelegd.
 Die rang waare u te laag , naar uw geboorterecht.
 Fortuin bedient zich thans zelfs van uwe ongelukken ,
 Om een driedubble kroon u op het hoofd te drukken.
 Men eischt voor deeze gunst alleen uw hand , Mevrouw ;
 En de outers zyn verfierd voor morgen , tot de trouw.

L E O N O R A .

Ontmenschte Dienaar van de Beulen onzer Maagen !
 Geeft gy 't bevel hen in , dat ge ons hebt voorgedraagen ?
 Of , onderworpen Slaaf , zo gy hen nooit weêrstaat !
 Weet ge , als gy hen voldoet , dat gy hen snood verraad ?
 Men heeft te lang door kunst het onrecht met de streeken
 Van valschen roem vernist : laat ons vrymoedig spreken.
 Onze onderdrukker is verzaad van euveldaên.
 Nu haakt hy naar de vrucht van zyn gevloekt bestaan.
 Nu nacht hy door een' echt den haat des Volks te dooven ,
 Naar de oude staatkunde in der Dwingelanden hoven.
 Maar is 't nu tyd dat hy de huwlykstoorts ontsteekt.
 Laat hem voorzichtig zyn , indien hem deugd ontbreekt.
 Hy moog' den traanenvloed der Ryksprinses braveeren ,
 En alle menschlykheid en schaamte van zich weeren :
 Zal hy een Volk weêrstaan , 't geen pas hem hulde bood ?
 't Geen zo veel achting heeft voor 't bloed dat hy vergoot ?
 Ja , 't geen Gustavus hoofd , wreedaardig afgehouden ,
 Als 't eerste merk der zege op 't vloekfeest zal aanschouwen ?
 Laat ons gekerm , dat lyk , 's Volks woede om all' dien hoon ,
 Den Noordsche Nero eens doen siddren op zyn' troon.

R U D O L F .

't Is ydel , Leonore , u dus stoutmoedig te uiten.
 Des Overwinnaars magt is door geen magt te fluiten ;
 En 's Overwonn'lings hoofd , van 't ligchaam afgesneên ,
 Baart hier geen siddring dan aan 't muitend Volk alleen.

L E O N O R A .

Gerechte Hemel ! kan uw wreekende arm gedoogen
 Dat die verraaden Prins ontëerd word' voor myne oogen !
 Word nu een laste moord als een triomf geroemd ?
 Vermeete ! heef , wanneer gy Stenoos Schoonzoon noemt !

Laet

Laat u het merk eens Helds van schaamte doen verbleeken!
 Vooral, Onaarde! als gy zyn Moeder aan durft spreken.

R U D O L F.

Zyn Moeder!

A D E L H E I D E.

Deeze slag ontbrak nog aan myn' rouw.
 Gy velt het vonnis van uw eigen dood, Mevrouw!

R U D O L F.

o Neen, Prinses; de Vorst wil u voldoening geeven.
 Dewyl ze u waard is, durf ik instaan voor haar leven.
 Gedoog alleen, uit vrees van eenig nieuw gevaar;
 Dat een getuige, als zy, geweed blyv' aan 't altaar;
 En dat ik, eer haar woede ons eenig leed bereide,
 Uit nutte omzichtigheid u van elkander scheidde.

A D E L H E I D E.

Ons scheidde, Wreedaart! wie, wie spoort u daartoe aan?

R U D O L F.

'k Moet om myn' Koning, om u-zelf, die daad bestaan.
 Gy, Wachten!

A D E L H E I D E.

Welk een hoon! Is dit myn nieuw vermogen?

R U D O L F.

U dienst te doen is dan een misdryf in uwe oogen?

L E O N O R A.

Vaarwel, Mevrouw! vaarwel! Nu ik u derven moet,
 Red my de dood welhaast uit all' myn' tegenspoed.
 De Dwingland tracht vergeefs myn leven uit te rekken.

A D E L H E I D E.

Myne armen kunnen u nog tot een vryplaats strekken.
 Deeze tedere armen, door den rouw gesterkt met kracht,
 Braveeren, tot uw hulp, dier wreeden overmagt....
 Maar hoe! gy wend het hoofd! mag ik geen' troost erlangen?
 Myn Moeder weigert myne omhelzingen te ontfangen?

L E O N O R A.

Ach, wat verwyt gemy! Welaan, Prinses! welaan!
 Gun my deeze eer voor 't laatste: ik zal u niet weérstaan.
 Mogt u dit afscheid iets van myn bedaardheid geeven!

Ver.

Verneêr u nimmer om 't geweld te wederstreeven.
 Wat uitkomst wacht gy, daar de vriendschap niets vermag!
 Men heeft in dit paleis noch deernis, noch ontzag.
 En kunne en hooge rang zyn ydele onderpanden.
 Ons onheil levert ons in eervergeeten handen.
 Uw naar gekerm zoekt hier vergeefs een' toeverlaat.
 Men snuikt de trotschen 't meest wanneer men hen versmaad.
 Braveer, thans meer dan ooit, hen allen met verâchting.
 Beschaam in 't openbaar des Dwingelands verwachting.
 Hy, die een' opstand ducht van uwe Burgery,
 Zal nimmer iets bestaan dat u tot nadeel zy.
 Noem u voor elk, die u durft handlen als slavinne,
 De Weduw van Gustaaf, der Zweeden Koninginne.
 Herëisch uw' Bruidegom, herëisch uw' Vaders bloed.
 Betreur hen; wreek het met den fiersten heltenmoed.
 'k Zal my verbeelden in uw byzyn nog te weezen,
 Zoge, aan uw min getrouw, den eed, diengy voordeezen...
 Gy zult getrouw zyn; ja; ik heb uw deugd misdaan.
 Nooit zult ge Steno, my, of mynen Zoon verraên.
 Vaarwel!

tegen Rudolf.

Voldoe uw' pligt.

RUDOLF, *tegen de Wachten.*

Zorgt dat ze u niet ontwyke.

V Y F D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, RUDOLF.

RUDOLF.

Mevrouw, een andre hand, wier trouw eerlang u blyke,
 Zal u, langs vas er weg, geleiden naar den troon.
 De Moeder moet den prys niet winnen van den Zoon.
 Men vergt u niets dan 't geen hy zelf u thans durft vergen.
 Ten minste, indie gy nog eens Konings magt blyft tergen,
 Nooit word de laatste bede eens Bruidegoms verâcht.

Ge-

Geloof zyn eigen hand, by niemand hier verdacht.
Hy heeft u door een' brief van uw belofte ontheven.
Een van zyn Vrienden zal u straks dien overgeeven.
Hy nadert: ik vertrek.

Z E S D E T O O N E E L.

GUSTAVUS, ADELHEIDE.

GUSTAVUS, *ter zyde, in 't uitkomen.*

ô Doodlyk harteleed!

Zou't eindlyk waar zyn dat de onrouwe my vergeet?
De pracht van 't tempelchoor baart my het wreedst' vermoeden.

ADELHEIDE, *zonder hem aan te zien, en zeer ontroerd.*
Tree nader by. Ik kan uw siddering ligt bevroeden.
Door myn beschreid gelaat herinnert u een' Held,
Die, om zyn trouw voor my, te vroeg is neêrgeveld.
Hy wierd thans niet betreurd, indien zyn arm, min vaardig...

GUSTAVUS, *langzaam naderende.*

Ach! in dat opzicht is zyn ramp benydenswaardig.
Mevrouw, uw yvrend Volk erkent geen grooter eer
Dan dat het voor u sterfe, of uwe zaak verweer'.
't Is waar, Gustavus hoopte een hooger gunst te erlangen:
Hy dacht...

ADELHEIDE, *zonder hem met opmerking aan te zien.*

Gy hebt voor my van hem een brief outfangen?

GUSTAVUS.

ô Ja; toen hy zyn' moed zo deerlyk zag verrast,
Heeft hy, de dood getroost, u van uw' eed ontlast:
Zelfs gaf de laatste drift van zyn verliefde zinnen
U in 't vervolg, Mevrouw, een vrye keuze in 't minnen.

ADELHEIDE, *den brief aanneemende.*

Onnutte gift, (helaas!) die op myn hart niet hecht.

Zy

Zy opent den brief.

Hy is 't. Men hoore wat een stervend Minnaar zegt.

*Zy leest zacht, en herhaalt daarna de laatste regels
overluid.*

*Vergeet, zo gy my mint; het zoet der blyde dagen;
Zo lang vergeefs door ons verwacht.*

*'t Is uwe rust-alleen, die 'k in myn dood betracht.
'k Ontflaa u van de trouw, die my was opgedraagen.
Regeer, en stel die thans in 's Overwinnaars magt.*

Sterf, Adelheide! sterf veeleerder duizend dooden!
Is dit myn vonnis dan? hoe! word my dit geboden?
Vergeefs, ô Fredrik! wacht gy 't loon voor uwe deugd.
Uw Medeminnaar stierf: geen voordeel baare u vreugd?
Denk nooit dat dit bericht my tot uw min zal trekken.
't Moet u ten voorschrift zyn, niet tot een recht verstrekken.
Ach! op dit recht hebt ge u te lang met hoop geveid.
Myn liefde voor Gustaaf houd stand in eeuwigheid.
Zou ik een' Held, als hy, om u zo schandlyk hoonen?
't Geen hy voor my bestond, moet ik zyne asch belooven.
Myn min, die nergens rust of heul vind in den nood,
Zal, op zyn lofelyk spoor, hem volgen in de dood.
Laat ons zyn' brief nog eens...

Tegen Gustavus, die haar te voet valt.

Maar, eer gy van hem scheidde,
Was hy?.. Wat zie ik?... ach!

G U S T A V U S,

Grootmoedige Adelheide!

A D E L H E I D E.

Waar ben ik?... Hemel!

G U S T A V U S.

In uw' Minnaars arm, Mevrouw!

Hy leeft; hy leeft voor u, en roemt uwe eedle trouw.

A D E L.

ADELHEIDE, *hem ombelzende.*

ô Vreugd! hy is het zelf! myn lust! myn troost op aarde!
Myn Bruidegom!

G U S T A V U S.

ô Naam van onbetaalbre waarde!

Uw zoet verzacht myn smart, en schenkt my 't wenschlykft
loon.

A D E L H E I D E.

Ik wachtte eene enkle dood: nu lyde ik duizend doôn!
Verschynt Gustavus om te sterven voor myne oogen?

G U S T A V U S, *zich moedig oprichtende.*

De dubbele zin des briefs heeft u, naar 'k merk, bedrogen.
Indien ik u, Mevrouw, voor d'Overwinnaar schik,
Weet dat 'er in Stokholm geen ander is dan ik.
Uw Beulen zullen haast al 't bloed, dat wy verlooren,
Met hunne hoofden...

A D E L H E I D E.

Ach! zo iemand ons mogt hooren...

Bedenkt gy waar ge zyt?

G U S T A V U S.

Wy zyn alleen en vry.

De braave Cazimir bewaakt ons van naby.

A D E L H E I D E.

My, op uw komst, niet straks uit mynen waar: te trekken!
Myn onverdraaglyk leed nog verder uit te rekken!
En, op verdichtfels, my een' ziltten traanenvloed!..

G U S T A V U S.

Die traanen waren my een borg van 't grootste goed.
Myn ziel, door achterdocht zo lang verscheurd voordeezzen,
Is door dat dierbaar vocht van al haar' schroom geneezen.
Schoon my die argwaan thans gelyk een misdaad smart,
'k Was in dien tyd, Mevrouw, geen meester van myn hart.
't Gerucht van myne dood; een vlucht van negen jaaren;
Des Prinsfen zorg, zyn magt, zyn dengden; ja de altaaren,
Die in het tempechoor een nadrend huwlyksfeest...

A D E L H E I D E.

Ach! waart ge één oogenblik slechts vroeger hier geweest,
Een

Een dierhaare ooggetuige in myn standvastig minnen
Had all' dien argwaan straks verbannen uit uw zinnen.

G U S T A V U S.

't Is noodloos dat ik my van meer bewyzen dien'.
Uw blyde Bruidegom heeft zelf uw trouw gezien.
Verneem een' aanslag, die deez' nacht al't leed vergoede.
Ik wreek u; gy regeert: de bliksem onzer woede
Trest Christiërnus hoofd, eer hy de schittring ziet.
Had ik geen zorg voor u, de slag waar' reeds geschied.
Maar't was niet mooglyk uit zyn kerens u te rukken:
Hy had op 't eers' gerucht u voor zyn magt doen bukken,
En door het dreigend staal, op uwe borst gezet,
De wapens ons ontruk, en in die drift belet.
Laat, laat ons zelf zyne woede ontwaapnen en bedwingen,
En dien Tiran door list de vrucht der zege ontwingen.
Hoe klein, hoe naauw bepaald uw nieuwe vryheid zy,
Ze is van het grootste nut, Prinses, voor u en my.
Zo dra de stille nacht ons naar de stad doe trekken,
En dit gedreigd paleis zal met zyn schaduw dekken,
Draag zorg dat ge u dan straks naar 't verr' gewelffel spoeit,
't Welk nimmer op dien tyd van 't zeenat word besproeid.
Daar zal de dapperheid uw waarde komst verbeiden;
De zege, op 't oogenblik, u juichend herwaarts leiden.
Daar zult ge voor uw oog den Dwingland zien geslacht,
Wiens staal onze Ouders zo ontmensch heeft omgebragt...
Gy weent!... hoe! durft ge u niet met zulk een' uitslag vleijen?

A D E L H E I D E.

Ik vrees voor u noch my: geen lasheid doet my schreijen.
Uw dappere arm, die zo veel' wondren heeft verricht,
Zal, door de min gesterkt, nooit wanklen in zyn' pligt.
Maar ach! schoon deeze vlucht tot myn behoud mogt baaten,
Wat dierbaar pand zal ik den vyand achterlaaten!

G U S T A V U S.

Neem, zo het mooglyk zy, dat pand met u, Mevrouw.
Wie is het?

A D E L H E I D E.

Die getuige in myne elende en rouw,

By

By wie uw minnenyd naar myne trouw kan vraagen:
Een hoofd, waarvoorge, als ik, de grootſte zorg moet draa-
gen:

Uw Moeder.

G U S T A V U S.

Hemel! leeft myn Moeder?

A D E L H E I D E.

't Woest geweld

Verduurend', heeft ze my in ketenen verzeld,
En bleef steeds onbekend voor all' de hovelingen:
Maar eindlyk kon haar ſmart niet langer zich bedwingen.
Sints zy het naar gerucht van uwe dood verſtond,
Weet elk haar' hoogen rang, zelfs uit haar' eigen mond.
Ze is mooglyk reeds op 't Slot gekerkerd als voordeez.

Z E V E N D E T O O N E E L.

G U S T A V U S, A D E L H E I D E, C A Z I M I R.

C A Z I M I R.

De Prins verſchynt, Mynheer: hy zal hier aanſonds weezen.
Men vluchte!

G U S T A V U S.

Ach, Cazimir! wat tyding meld men my!

Kom, volg!

A D E L H E I D E.

Mynheer!...

G U S T A V U S.

Prinſes, verban uwe onrust vry.

Maak ſlechts dat we u ter plaats, die 'k u genoemd heb, vin-
den.

A D E L H E I D E.

Ach! gy waagt alles, door te veel u te onderwinden.
Des Prinſen aanzien geeve aan de onderneeming klem.

D

ACHT-

A C H T S T E T O O N E E L.

WAAR gaat hy? Onbedachte! ach! wat berichtte ik hem!
 Wat onvoorzien gevaar! ô Droevigste aller dagen!
 Zult gy niet einden dan met nieuwe en grooter plaagen?

N E G E N D E T O O N E E L.

A D E L H E I D E , F R E D E R I K .

Mynheer! zo gy my mint...

F R E D E R I K .

Verwyf my niets, Mevrouw.

'k Zal u een blyk doen zien van myne oprechte trouw.
 Men maakt den toefel tot uw echteest vruchtloos vaardig.
 Hy fiddre, die 't beveelt! Ja nu de Vorst, wreedaardig,
 Myn beê met weigring hoont, daar gy in tranen smelt,
 Is 't eindlyk tyd dat ik geweld keer' met geweld.
 'k Moet de eer en uwe rust het hoogst' van all' waardeeren.
 Ik zal niet vruchtloos op my-zelven triomfeeren.
 't Zou my te duur staan, zo 'k myn oogmerk niet volbragt.
 Mevrouw, vertrek met my, en volg my deezen nacht.
 Ik heb reeds op de Vloot een volle magt verkreegen.
 Fortuin, de wind, elk hart, 't is alles ons genegen.
 'k Heb hier te lang vertoefd: de Deenen wyten my,
 By 't laf verzuim myns rechts, hun wreede flaverny.
 Ik, ik ben de oorzaak-zeif van uwe en hunne bander.
 't Zyn voor een snood gedrocht te dierbaare offerhanden.
 't Is tyd dat ik u redde uit dit ondraagbaar leed,
 En een' Tiran beschaam', die van geen deernis weet.
 Wees, wees 't beweegrad zelf van 't geen we ons onderwin-
 den.

Ontfang een vry verblyf, daar ik een troon zal vinden.

Zo

Zo zult ge, uit myne zorg tot weering van uw' druk,
Myn' roem herboren zien, en 't algemeen geluk.

A D E L H E I D E.

Neen, 'k moet het vry verblyf, 't geen my vergund is, eeren,
En door geen vuur van twist hier alles om doen keeren,
Welks gloed elk waanen zou door my te zyn verspreid.
Ik wacht een andre gunst van uw grootmoedigheid.
't Is uit met Leonore, indien ze uw hulp moet derven.
Doe my, eer 't daglicht daal', haar byzyn weêr verwerven.
Haar leven is in nood, en 't myn' hangt af van 't haar'.

F R E D E R I K.

Ik hield een los gerucht voor loure logenmaar'.
Mevrouw, zou ze inderdaad Gustavus Moeder weezen?

A D E L H E I D E.

Gy kunt de waarheid, Prins, uit myne ontroering leezen.
't Is vruchtloos tyd gepild, indien gy langer wacht.
Zo gy haar my hergeeft voor de aankomst van den nacht;
Zo ras me uw vriendschap zy door deeze proef gebleken...
Maar hoe! moet ik u thans van myne erkentnis spreeken?
De roem, de roem-alleen spoort waare helden aan,
Wier eerste loon bestaat in moedig toe te slaan.

T I E N D E T O O N E E L.

F R E D E R I K, *alleen.*

Laat ons haar' wil voldoen, en onze ontwerpen slaaken.
't Gaat vast dat zy my toont hoe 'k my bemind moet maaken.
Eene enkele weldaad kan my redden uit myn' druk.
Wat vreugd, zo 'k, tot dien prys, ten top styg van 't geluk!

Einde des Derden Bedryfs.

G U S T A V U S,
V I E R D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.

CHRISTIËRNUS, RUDOLF.

CHRISTIËRNUS.

o Ja; 'k zal dus myn wraak op 't voorwerp neêr doen
daalen,
't Geen me, in myn hoog gezag, stoutmoedig dorst bepaalen.

Ik wil dat Leonoor', die myn geluk weêrhield,
Dien haat verdwynen doe, of aanstonds zy ontzield;
Dat zy my reden van haar laatste trotsheid geeve,
Of voor het streng gevolg van myn bedereiging beeve.
Is haar door u bericht het vonnis dat ik gaf?

R U D O L F.

Zy ziet den toefel reeds vervaardigd tot haar Straf:
En 'k wacht slechts tot haar hart nog meerder word' be-
wogen,
Om haar terstond, Mynheer, te leiden voor uw oogen.

CHRISTIËRNUS.

Maar met wat oog beschouwt Prins Fredrik al de pracht
Van 't nadrend echtfeest, daar hy - zelf niet meer naar tracht?

R U D O L F.

Hy word bespied, myn Vorst: maar niemand kan bevroeden

Of hy zyn liefdevlam verdooven wil, of voeden.
Hy had reeds deezen nacht tot zyn vertrek bepaald,
Doch heeft, niet lang daarna, dien last weêr ingehaald.
Vervald door andre zorg, en, in een vast vertrouwen,
Wenscht hy, vol ongedulds, zo aanstonds u te aanschouwen.

Ik dacht u van 't verdriet van dit gesprek te ontslaan:

Maar

Maar alles was vergeefs: hy spoeit zich herwaarts aan.
Zult ge in dit tydsgewricht den Prins gehoor vergunnen?

C H R I S T I Ë R N U S.

Ik zal, 't zy vroeg of laat, hem dit niet weigren kunnen.
Maar hoe gedraagt zich 't Volk? gaaft ge op hun woorden
acht?

R U D O L F.

't Blyft altoos twyflen of Gustaaf zy omgebragt.
Mynheer, gy moet deez' dag zyn dood aan elk verklaaren,
Of deeze twyfling kan u morgen onheil baaren.

C H R I S T I Ë R N U S.

'k Bevat de reden niet, die Cazimir bewoog
Een zaak te ontkennen, zo geloofbaar in uw oog.
Laat, eer die dwaaling hier in eeuwigheid blyv' woonen,
Laat ons den Miltren hunn' verflaagen afgod toonen.
'k Wil dat Gustaaf ter plaats, daar hy in beeldtenis
Voorheen gevonnisd wierd, verschyn' gelyk hy is.
Gaa heen; ontfang hem van zyn' edelen Bevechter,
En zend hier, straks daarna, zyn Moeder voor haar' Rech-
ter.

Ik zie den Prins. Rudolf, 't is meer dan tyd: vertrek,
En kom my ras ontslaan van dit gehaat gesprek.

T W E E D E T O O N E E L.

C H R I S T I Ë R N U S, F R E D E R I K.

F R E D E R I K.

Gy wilde, ó Vorst! dat ik de Ryksprinfes zou minnen;
Dat myne teedre zorg haar droefheid zou verwinnen;
En echter zie ik haar, op deezen dag van rouw,
Van 't eenig' goed beroofd, dat haar verkwikken zou.
Is 't nog geen tyd, Mynheer, na al uw triomfeeren,
Zo 't mooglyk zy, het Volk door zachtheid te overheeren?
Hebt ge op rampzaligen dan nog niet uitgewoed?

D 3

En

En móeten alle uw schreên geteekend zyn met bloed?
 Gustavus ligt geveld. (Hoe roemryk zou 't ons weezen,
 Mogt niemand zulk een zege in 's Lands gefchiednis leezen!)
 Gustaaf is eindiyk dood, en alles in uw magt:
 Wat nuttelooze wrack, zo gy zyn Moeder slacht?
 De Ryksprinfes sineekt my om byfland, eischt haar leven.
 Laat me, om 't belang des Staats, dat pand haar weder-
 geeven.

En duld dat ik in 't einde uw gramschap ééns verwin'.
 Myu zielbeminde diene, en zy my wedermin'.

C H R I S T I Ë R N U S.

Ik merk, gy word misleid: nooit kunt ge uw wensch be-
 komen.

Haar minnaar moet altoos Gustavus Moeder schroomen.
 't Voorleedne, dunkt my, strekt ons beiden tot een leer.
 Uwe onvoorzichtigheid verwonderd my, Mynheer.

F R E D E R I K.

Men kan grootmoedigheid nooit onvoorzichtig heten.

C H R I S T I Ë R N U S.

Ze is veelyds de oorzaak dat we iets roekloos ons ver-
 meeten.

F R E D E R I K.

Maar zo men u voldoet? zo ge u genoorzaamd ziet?

C H R I S T I Ë R N U S.

'k Wacht die verändring door haar scheidng; eerder niet.

F R E D E R I K.

Neen, myne vlyt, Mynheer...

C H R I S T I Ë R N U S.

Hoe! zy, zo fier van zinnen...!

F R E D E R I K.

Zal, zo zy Leonoor' verkryg', haar' haat verwinnen.

C H R I S T I Ë R N U S.

Heeft ze u dit toegezegd?

F R E D E R I K.

Zy heeft my niets beloofd:

Maar 'k hoop op alles, zo gy haar dit pand niet roof.

C H R I S.

C H R I S T I Ë R N U S.

't Is vruchtloos, Prins: 'k zal die byéénkomst nooit gehengen.

F R E D E R I K.

Hoe! zou ik myn Prinses dat droevig antwoord brengen!

C H R I S T I Ë R N U S.

Schoon 't droevig zy of niet, ik wil het: wees voldaan.

F R E D E R I K.

'k Verdiende (dunkt my) dat myn eisch wierd toegestaan.

C H R I S T I Ë R N U S.

Als ze uit den tempel keert, zal 't best zyn, tot belooning...

F R E D E R I K.

Ik spreek u van geen loon, maar van een gunstbetooning.

C H R I S T I Ë R N U S.

Ik acht het reeds een gunst, als ik haar hoopen laat.

F R E D E R I K.

Zy vreest: stel haar gerust in haar' benaauwden staat.

C H R I S T I Ë R N U S.

Haar vrees verstrekt een borg dat ze ons haar stem zal geeven:

Maar Leonoor' zou straks haar fierheid doen herleven.

Men weet hoe groot haar drift in 't uiterste afscheid was.

Ook vleit aan d'andren kant de min zich veel te ras.

Gy, door haar oog gewond, hebt, om uw smart te stillen,

Misfchien veel meer verstaan dan ze ooit heeft zeggen willen.

Uw hoop is groot, Mynheer: maar, zo men 't weeten moog',

Verhaal my welk rede u tot die hoop bewoog.

F R E D E R I K.

Neen, ik geloof u, Vorst ik dwaalde in myn gedachten.

Ik kan zo groot eene eer my zelv' nooit waardig achten.

Maar wilt ge dat ik min de billykheid waardeer'?

Of word ik min verhoord om 't streeven naar die eer?

Zou 't ons meer vrystaan op onschuldigen te woeden?

Dat myne liefde in haar geen wedermin kan voeden,

Is geen Belediging, die straf verdiend heeft: neen.

Zy heeft reeds, op myn' naam, te lang, te veel geleén.

'k Min Adelheide, ja 'k aanbid haar: duizendmaalen

Heb ik u dit gezegd; en 'k durf het nog herhaalen.

'k Had, zo zy me ook beminde, in 't yvren voor myn zaak

D 4

Elk

Elk' Medeminnaar reeds doen fiddren voor myn wraak:
Ik had myn recht gestaafd, ten pryz' van duizend levens.
Maar zo ik af moet staan van all' de zoetheên tevens,
Die zich een ander reeds heeft waard' gemaakt, vóór my,
Begeere ik verders op haar hart geen heerschappy.
'k Wil geen gevangen' Schoone in zwaarder ketens prangen,
Die, schoon haar 't lot verdrukt, een kroon verdient te erlangen.

'k Wil haar geen' nieuwen ramp verwekken door myn trouw.

'k Had eerbied voor haar liefde: ik eere ook haaren rouw.
In 't eind, 'k zeg u voor 't laatst' dat ik haar niets zal vergen.

't Is veel; maar, Vorst, laat ons, wel verr' van haar te tergen,

Geboren tot den troon, hoe vreemd die afstand schyn',
Onze eigen onderdaan, onze eigen Koning zyn.

'k Zeg meer: al zwichtte zy voor uw geducht vermogen;
Al scheen myn hoop in 't eind' gewettigd in haare oogen;
('t Zy my vergund dat ik die hoop nog acht gegrond,)
Zo dra zy Leonore u afëischt door myn' mond,

Moet Leonore aan haar door my zyn weérgegeeven.

Gy wilde, ondanks my selv', ons in den echt doen leeven:

'k Heb, op uw' last, te lang naar dat verbond gestaan:
Voldoe haar' wensch Mynheer; of spoor my niet meer aan.

C H R I S T I Ë R N U S.

Wees dan vernoegd: wel verr' van u meer aan te spooren,
Begeere ik dat ge uw hoop zult met uw liefde smooren.

'k Verzweeg u reeds te lang wat feest men heden viert.

Prins, 't is voor u niet, dat men de outers heeft versierd.

F R E D E R I K.

Hoe! voor wien dan?

C H R I S T I Ë R N U S.

Voor my.

F R E D E R I K.

Voor u?

C H R I S -

C H R I S T I Ë R N U S.

Ja, 'k zal haar trouwen.

Maar wat verbaasdheid is 't, die we in uw oog beschouwen?

Wie, als ik u ontslaa, haar voor een' ander schik,
Wie kan hier waardiger uw plaats bekleên dat ik?

F R E D E R I K.

Heeft zy om myne min zo veel verdriets geleden?

Hy die haar hart bezat, moest deeze plaats bekleeden:

En, zo hier iemand die vervullen kan met roem,

Behoort haar 't recht alléén dat zy hem zelf benoem'.

Hoe, Christiërnus! durft gy dus uw groot vermogen?

Myn' afgestaane rang, misbruiken voor myne oogen?

Zette ik, grootmoedig, u de gouden kroon op 't hoofd;

Heb ik my-zelfen van dien hoogen rang beroofd,

Om de eer der diadeeme op 't snoodst' te zien onduisterd?

Om zelf te zuchten, daar men de onmagt schandlyk kluistert?

Toen ik dat heiligst' pand gesteld had in uw magt,

Waande ik der Volken rust te zyn in stand gebragt:

Maar 'k heb hun straf bewerkt, en tevens myne schande.

De rampspoed volgt me in de eene en de ander offerhande.

'k Min Adelheide; ik weet dat zy my acht en eert:

Ik overleef een' Prins, door haar ten echt begeerd;

't Word me alles gunstig om in 't eind' haar hart te winnen:

Ik, ik bedwing me; en gy, gy wilt dat ze u zal minnen?

Myn spyt groeit aan, nu gy myn weldaên dus vergeld.

Om haar, maar niet om u, deed ik myn hart geweld.

Maar Fredrik zal zyn hulp haar niet vergeefs belooven.

Ik zal haar redden, of gy zult my 't licht ontrooven.

'k Wil dat ge, my ten loon, aan haar, haar vryheid laat.

Of dat ge u schuldig maakt aan de yslykte euveldaad.

C H R I S T I Ë R N U S.

Vertoef! ik wil uw drift niet straffen, noch u vreezen.

Doch 'k heb myn reednen ook om fel misnoegd te weezen.

Trouwlooze ! in plaats van hier dien hoogen toon te slaan ;
Verklaar my naar wat oord ge in deezen nacht wilt gaan.
Myn Wacht !

F R E D E R I K.

Ik zie myn lot : maar echter 'k durfnog hoopen.
Myn ramp, ô Hemel ! zal welhaast ter wraake u noopen.
Der gruwlen overmaat verstrekt me een blyk daarvan.
Verdedig Adelheide, en straf den Aartstiran !

C H R I S T I Ë R N U S.

Het onvermogen is meest vruchtbaar in gebeden.

D E R D E T O O N E E L.

C H R I S T I Ë R N U S, O T H O, R U D O L F, *Wachten.*

C H R I S T I Ë R N U S.

'k **B**eveel den Prins aan u : ga, Otho ! volg zyn schreden.

Men zie wel toe dat hy niet koome uit zyn vertrek.

Otho vertrekt.

Rudolf, ik merk gy staat verbaasd van ons gesprek.

Maar kon ik dulden dat my de Onbedachte onteerde ?

R U D O L F.

Vorst ! gy hebt niets bestaan dan 't geene uw rust u leerde.
't Word alles my verdacht : 't moet all' uw' argwaan voên.
En, 't geen my 't harte ontroert, zal u verstommen doen.
Gustavus is niet dood.

C H R I S T I Ë R N U S.

Wat hoor ik !

R U D O L F.

Adelheide

Kan u berichten, Vorst, wat stik men u bereide,
Waarvan de daader, of zyn helper, straks met haar...

C H R I S T I Ë R N U S.

Die fiere Vreemding !

R U.

R U D O L F.

Ja: die bragt een logenmaar'
 Zyne onvervaardheid om 't bedrog een' glimp te geeven,
 Heeft eindlyk, onverhoeds, hem in 't bederf gedreeven,

C H R I S T I Ë R N U S.

Word dus der Vorsten trouw voor elk ten spot gesteld!
 Met wat vermetelheid...! Is hy in ons geweld?

R U D O L F.

ô Ja; en 'k zie welhaast uw heil in top gerezen;
 Want deeze Vreëndling schynt Gustavus - zelf te weezen?

C H R I S T I Ë R N U S.

Wat zegt ge! Maar waarom is hy by u verdacht?

R U D O L F.

Om 't aangeboden goud aan Leonoraas Wacht.
 Zyn heete drift om haar te strekken ten behoeder,
 Vertoonde d'angst eens Zoons voor zyngevangen Moeder:
 En de onverleidbare Wacht, hem veinzend' by te staan,
 Deed, zonder veel geruchts, hem straks in ketens slaan.
 Ik kon, wel verr' van schrik, in zyne wezenstrekken
 Een magtlooze woede, een trotsche spyt ontdekken.
 Hy heelt ons zyn ontwerp, en weet van geen berouw:
 Maar hoe hy meerder zwygt, hoe meer ik hem mistrouw.
 Men zie naar middlen, om ons klaarder te overtuigen.
 Indien 't uw vyand is wien 't lot voor u doet buigen.
 Dan is in dit paleis zyn aanhang kleen van magt,
 En op zyn wederkomst zo schielyk niet verdacht.
 Men toets' hem echter, tot de waarheid zy gebleken;
 Doch zonder schyn van vrees.

C H R I S T I Ë R N U S.

Zal ik zyn Moeder spreeken?

R U D O L F.

Ik ben niet verr' van hier, van haar vooruit gegaan,
 Opdat ik u in 't kort dit toeval deed verstaan.

C H R I S T I Ë R N U S.

Gelei den Booswicht hier, tot slechts op weinig schreden,
 En kom, op de eerste leus, met hem my nader treden.
 Zy moet hem zien. Zo hy haar zoon is, waarde Vriend,

Ont-

Ontdekt natuur zich niet ten halve aan 't geen zy mint.
 Men zal de waarheid haast in 't opgetoogen wezen,
 In de eerste ontroering van een droeve Moeder leezen.
 Haar schrik alléén maakt my Gustavus straks bekend.
 'k Wil dat men Cazimir ook kluistren doe in 't eind'.
 Dit toeval opent my 't gezicht: hy slaat aan 't muiten.
 Hy, die met Fredrik my weêrstreefde in myn besluiten,
 Heeft ook voor Leonore al' wat hy kon bestaan.
 Vlieg heen: volvoer myn' last: zy nadert herwaart aan.

V I E R D E T O O N E E L.

C H R I S T I Ë R N U S, L E O N O R A, *Wachten.*

C H R I S T I Ë R N U S.

Schoon gy uw' Rechter hoont, hy luistert nog naar reden.

Gy waart verschoonbaar in uwe eerste oploopheden.
 Ik - zelf heb alles mede als wettig aangezien.
 Laat ons thans Vrienden zyn, en allen twist ontvliên.
 Maar zo ge een recht gebruik van myne gunst wilt maaken,
 Moet gy dien valschen tooi van ydle fierheid staaken,
 Die, daar ge uw' val bewerkt, u slechts met smaad bedekt,
 Dewyl een wufte moed ons steeds tot schande strekt.
 Ja, de uwe zou gewis de Ryksprinfes doen sneeven.
 Haar teedre vriendschap waagt reeds alles voor uw leven.
 Uw heider lot is één: wees op uw heil bedacht.
 Red tevens u en haar: het staat nog in uw magt.
 Beloof my dat ge my by haar zult gunstig weezen.
 Maak dat zy aan myn' wil zich onderwerp' nadeezen.
 Vergoed dus, Leonore, uw eertyds stout bestaan.
 'k Schenk u vergiffnis tot dien prys, en ben voldaan.

L E O N O R A.

Myn fierheid, Dwingland! zult gy nimmer zien bezweken.
 Voldoe aan de uwe vry met my van gunst te spreken

De

De myne acht zich voldaan, als zy die stout versmaad.
 Mogt ik u straffen naar de grootheid van myn' haat!
 Vaar voort: de Ryksprinses braveert u, kent uw laagen.
 Voor my, 'k had reeds gehoopt van leed te zyn ontslaagen.
 De toefsel tot myn dood deed all' myn zorgen vliên:
 Waarom verkeert die in den schrik van u te zien?
 Wat voorstel! wat verdrag! wat vergt gy ons, Verrader!
 Ik treur om 't derven van Gustavus en zyn' Vader;
 Zy om een' rykstroom, om een' Brufgom, dien zy mint.
 Neen; 't moeten wreekers zyn waarmede ik my verbind;
 En uwe dood, Tiran! word dan het eerst' bezworen.

C H R I S T I Ë R N U S.

Moet ik den zelfden trots, de zelfde taal steeds hooren!
 Waarom verwyt ge aan my, die nooit u heb misdaan,
 De slagen van 't geval? eens anders snood bestaan?
 't Lot heeft met recht de zege aan myn geweer gegeven.
 Het deed haar' Vader en uw' Egaë strydend' sneeven.
 'k Verwon: 'k heb te onrecht niets ontweldigd aan deez Staat.
 Ja nooit heeft zich myn hand in 't bloed uws Zoons gebaad.
 Velde ik hem? hoe! moet ik, als andren zich te saamen
 Verbinden...?

L E O N O R A.

Laffe! zyt gy waard' dat we u beschaamen?
 Nooit haadde zich uw hand in 't bloed van mynen Zoon,
 Daar thans zyn Moordenaar u vraagen durft om 't loon!
 Daar gy dien wreeden door uw schatten hebt heleezen!
 Hy, die een' moord betaald, zou zelf geen Moorder wee-
 zen!

Wilt gy by Volken, die gy zult ten affchrik zyn,
 Uw inoode onmenschykheid vermommen, door dien schyn?
 Zult ge u, op die wyze, u van die gruweldaad verschoonen?
 Neen; zo ge schuldloos aan Gustavus dood wilt toonen,
 Dat dan de Booswicht straks een billyk loon geniet'.
 Bewys, als voor myn oog al 't bloed des Monsters vlier....

C H R I S T I Ë R N U S.

Welân; ik staa 't u toe; hy derv' terfcond het leven.
 Gy zult haast zien of wy hier 't kwaad vergelding geeven;
 Of

Of ik zo schuldig voor 't heelal ben, als gy meld.
Rudolf! treê toe.

V Y F D E T O O N E E L.

CHRISTIËRNUS, LEONORA, GUSTAVUS,
geboeid; RUDOLF, Wachten.

CHRISTIËRNUS.

Zie hem in ketenen gekneld.
Moet ik om zulk een loon dat bits verwyt verdraagen?
Houd gy my nog verdacht van 't slachten uwer Maagen?
'k Wil dat zyn dood u straks myn vriendschap duidlyk
toon'.
Hy sterv'! 't is tyd.

tegen Rudolf.

Stoot toe!

LEONORA, *Rudolf wederhoudende.*

Hou stand!

CHRISTIËRNUS.

Hal 't is uw Zoon!

GUSTAVUS

ô Ja, ik ben het! ik verklaar my onbedwongen.
't Gevaar van andren had tot veinzen my gedrongen:
Maar nu 't my-zelfen raakt, nu spreek ik tot myn' roem:
En 'k vrees u veel te min, dan dat ik iets verbloem'.

LEONORA, *Gustavus omhelzende.*

ô Telg eens droeven echts! myn toevlucht! myn vertrou-
wen!

In welk een' staat moet gy uw Moeder weëraanschouwen!

GUSTAVUS.

Verdoof die tederheid in uw gevoelig hart.
Die de eenige oorzaak is van onze ondraagbre smart.
De deernis heeft alléén ons in 't verderf gedreeven.
In staat zynde u een' Zoon met roem weêrôm te geeven,
Ge

Gedoog ik in dit hof uw wreede boeijens niet.
'k Dacht u van ramp te ontslaan, en sneuvel daar gy 't
ziet.

Verberg, tot loon dier zorg, voor uw behoud gedraagen,
(Zo ooit de kinderpligt om eenig loon moog vraagen.)

Verberg, of smoor voor my uw' doodelyken rouw.

Verwinnen wy ten minste ons-zelv' en 't lot, Mevrouw.

Ik, die myn' eigen ramp my naauwlyks aan kan trekken;

Zou ik myn Moeder wel ten voorbeeld durven strekken?

Wat derft ge? alleen een' Zoon, door u beschreid welëer.

Maar ik, die thans de dood in 't aangezicht braveer,

Wat yslyk wee moet ik verduuren, vóór myn sterven!

'k Zal, met het licht, myn' roem, myn wraak, myn Moe-
der derven;

De schier gewisse vrucht eens arbeids, nooit gehoord;

Een' Rykstroon, een Prinses, wier deugd myn ziel be-
koort;

'k Laat alles.... Ach! aan wien?

LEONORA, *bezwymende*

Myn krachten zyn bezweken.

G U S T A V U S.

Wat zie ik? Hemel! hoe! de smart belet u 't spreken!

Zy sterft! Stoot toe! verlos me, in 't doodlykft' oog-
blik,

Van zo veel mengeling van afkeer, liefde en schrik.

C H R I S T I Ë R N U S.

't Is nu genoeg. Dat haar Sophia straks verzelle.

Rudolf, gelei haar: dat uw zorg haar ras herstelle.

*Zy word, door Rudolf en een der Wachten onder-
steund, naar binnen geleid.*

Z E S D E T O O N E E L .

CHRISTIËRNU S, GUSTAVUS, *Wachten.*

C H R I S T I Ë R N U S .

Gustavus, waan niet dat gy nog zult fierven; neen. Gy moet vooraf my eerst het gantsch verraad ontleên: Of vrees, zo ge iets verbergt, de wreedste folteringen. Wat noopte u door bedrog in dit paleis te dringen? Spreek, Snoode! had uw drift een zucht tot Moordery? Wat was uw doel? uw hoop? wie stond u heimlyk by?

G U S T A V U S .

Indien natuur zich straks in my had kunnen smooren -
 Indien ik, weigrend' naar de stem van 't bloed te hooren,
 My vormen kon een hart, zo woest, zo laag als 't uw',
 Ik mydde een onderhoud, waarvoor ik billyk gruw.
 Ik wil my echter wel verneedren u te spreken;
 Min uit gehoorzaamheid, dan om uw snoode treken
 U aan te toonen. Ja; herinner u myn reên;
 Gy vind 'er niets in, dan een weinig list alleen,
 Waarby de waarheid, thans erkend aan all' haar trekken,
 Voor elk, behalven u, op 't duidlykft' was te ontdekken,
 Maar uw bloeddorstigheid verborg u deezen strik,
 En heeft u in uw' waan veel meer gesterkt dan ik:
 Ook kwam me een waare moed te stade in myn verwach-
 ting.
 Men moort geen' vyand, dien men aanziet met verach-
 ting.
 De hand, die u eerlang beroofd had van 't gebied,
 Maakt zich den palmtak waard door moed, maar steelt dien
 niet.
 Myn haat heeft nimmer iets laf hartigs ondernomen.
 Zo haast de Ryksprinses uw ketens waare ontkomen,
 Had ik, aan 't hoofd myns Volks, de zege aan u betwist,
 En 't zwaard had opentlyk ons krygsgeding beflist.

Zie-

Ziedaar myn wit. Het lot, gewoon met ons te speelen,
Bekroont de onbillykheid, Ik zwicht, nu 't u wil stree-
len.

Heersch; triomfeer thans: maar geloof me, één oogenblik
Is ligt uw heil van duur: dies triomfeer met schrik.
Zo hard een juk, als reeds Stokholm heeft moeten draa-
gen.

Myn voorbeeld, al myn zorg spelt u de selste slaagen.
Uw ondergang staat vast, zelfs in een' korten tyd.
Verdelg me; en, nu gy nog myn leven meester zyt,
Beproof of my myn moed door 't foltren zal verlaaten:
Eén woord nog: Alle oprechte en deugdzaame Onder-
zaaten,

Die gy verdrukt hebt, staan my by in deeze elend'.
'k Verraad hen niet: gy hebt de zulken nooit gekend.

C H R I S T I Ë R N U S.

Dat woord zal myne wraak op alle uw Burgren laaden.
Gy wilt hen 't minst' verraên, doch hebt hen 't meest'
verraaden.

Een, die het all' verdenkt, viert zyne drift den toom.
'k Wil dat het Zweedsche bloed by gantsche beeken stroom';
En 't uwe, op een schavot, daarvan 't bewys verstrekke.
Gaa, sterf! Gy, Wachten! dat men straks zyn straf vol-
trekke.

Z E V E N D E T O O N E E L.

GUSTAVUS, CHRISTIËRNUS, ADELHEIDE,
Wachten.

G U S T A V U S.

Verduur deez' zwaaren slag: vaar eeuwig wel, Me-
vrouw!

Nooit dacht ik dat ik u in boeijens laten zou.

E

ADEL.

ADELHEIDE, *hem wederhoudende.*

Ach! waarom zoekt ge uw dood? wat kan uw trots ver-
richten?

Zwicht, Prins! uw Moeder, ik, 't noopt alles u tot zwich-
ten.

Tegen Christiërnus, dien zy te voet valt.

Zult ge onverbiddlyk zyn, Mynheer? en wilt ge in bloed...?

G U S T A V U S .

ó Spyt! De Ryksprinses valt Stenoos Beul te voet!

C H R I S T I Ë R N U S .

Gy hoord het zelf, Mevrouw! kunt gy zyn voorspraak
weezen?

A D E L H E I D E .

Helaas! om alles wat u dierbaar was voor deezen,
Beklaag myn ongeluk, en hoor my gunstig aan.

C H R I S T I Ë R N U S , *haar oprechtende.*

Gy weet tot welk een' prys uw heê word toegeslaan.
Het staat aan u. Ik zal aan 't outer u verbeiden.
Daar is zyn vryspraak.

A D E L H E I D E , *zacht tegen Christiërnus.*

Doe hem dan van hier geleiden.

C H R I S T I Ë R N U S , *tegen de Wachten.*

Men breng hem, welbewaakt, daar ik u heb gemeld.
'k Wil dat, tot nader last, zyn straf blyve uitgesteld.
tegen Adelheide.

Nu spreek.

G U S T A V U S , *tegen Adelheide in 't heen gaan.*

Neen, geen genade, ó Wreede! laat my sterven,
En uwe oprechte trouw tot zelfs in 't graf verwerven.

A C H T S T E T O O N E E L

C H R I S T I Ë R N U S , A D E L H E I D E .

C H R I S T I Ë R N U S .

Bedenk u wel, en weet. zo gy naar my niet hoort,
Dat gy, behalven hem, nog duizend andren moort;

Dat

Dat de Zoon vergaat, de Moeder ook zal sneeven;
Ja dat Stokholm, aan 't vuur, aan 't zwaard ten prooij'
gegeeven,

In 't bloed zal smooren van zyn gantsche burgery.
Wik dan met ernst wien gy voldoen wilt, hem of my.

A D E L H E I D E.

Wat yfelyk besluit! wat buitenspoorigheeden!
Word uw geduchte toorn, Mynheer, dan nooit verbeden?
Ach! welk een inzicht kan zo groot zyn van belang,
Dat gy deez' droeven echt verhaast met zulk een' dwang?
Zou 't om myn rechten zyn op deez' verwonnen Staaten?
Zo ik 'er nog bezit, ik wil ze u overlaaten;
Fortuin schonk ze u deez' dag in vollen eigendom:
Geniet ze in rust: eischte ik ze ooit van uw hand weêröm?
Heb ik die rechten, die alreeds, sints negen jaaren,
Door 't woedend oorlogsrecht vertrapt, verbrooken waaren,
Eén oogenblik betreurd in myn gevangenis?
Neen, alle staatzucht vlied, waar niets dan droefheid is.
De naare beeldenis myns wreedgeslachten Vaders;
't Gevaar myns Minnaars, steeds besprongen door verraders;
Zyn' Medeminnaars drift, en de angst der slaaverny
Vervulden reeds te veel myn zinnen van naby.
Indien uw ziel nog is door argwaan ingenomen,
Laat me in het aaklig oord, vanwaar ik ben gekomen,
Myn dagen slyten in een' gantsch vergeeten staat;
Of toon u minder streng, en kort myn' levensdraad;
Maar dwing my niet dat ik myn glori ooit verduister',
Door 't snood verraaden van een' held, zo groot van luister,
Aan wien de heiligste eed myn hart op 't naauwff' verbind,
Ja, dien ik altoos als myn Brufgom heb bemind.
Kan Adelheide, ontrouw, meinēdig, nimmer denken..?

C H R I S T I Ë R N U S.

Men breek', men breek' dien knoop, waardoor ge uw'
eed zoud krenken.

Gustaaf zal door zyn dood u van dien hoon ontslaan.
'k Geef u dien tyd niet meer om alles na te gaan.
Ook spant men reeds te saam'. Hy moet ten voorbeeld sneeven:
Besluit.

V Y F D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

ADELHEIDE, SOPHIA.

A D E L H E I D E.

Nog zie ik 't daglicht weér: gy wilt dat ik zal leven.
Maar ben ik nog Slavin, of tot Vorstin verheven?
Spreek: maakt uw bystand my wanhoopende of verblyd?
Waart ge ooggetuige van deez' yselyken stryd.

S O P H I A.

Neen; 'k dwaalde alom door 't hof, mistroostig en verlegen,

Toen gy, verbleekt, verstyfd, half dood ter aard' gezegen,
Wierd aan myn zorg betrouwd door 's Overwinnaars hand.
Mevrouw, was 't Prins Gustaaf, of aller Dwingeland?
Ik sloeg op hem geen acht in zo veele ongelukken.
Men kwam my Leonoor' verwoed uit de armen rukken.
Uw staat; een nieuwe kreet, waardoor myn angst vermeert;

All' de Overwinnaars, op dien kreet ten stryd gekeerd;
't Getal, de nasleep van zo veel gebeurtenissen,
Maakt dat ik van uw lot niets zekers kan beslissen.
Het dof en ver geluid van 't vreeslyk moordgeweer
Toont duidlyk dat de kans reeds neemt een' andren keer.
Maar ach, Mevrouw! 't geen ik het minste kan doorgronden,

Is 't yslyk wee, waarin ik u straks heb gevonden.

A D E L H E I D E.

'k Weet dat gy siddren zult als myne tong u meld,
Sophië! aan wat gevaar men my heeft blootgesteld.
Myn Schaakers, in hun vlucht aan 't barre strand gekomen,

Waar

Waar thans het streng faizoen de vlakke stolt der stroomen,

Vervoeren me over 't ruim van deez' rivier naar zee,
Om zich te bergen in hun schepen, op de reë.

'k Vertrouwde op Frederik, en waande aldaar te hooren
Dat hem de gantsche Vloot haar' bystand had gezworen;

Maar verder nadrend', zag ik al myn hoop vergaan,
En ieder scheen om sryd den Dwingland by te staan.

Dus nergens uitkomst zeinde, en 't bange leven moede,
Smeekte ik de dood om troost: wanneer Gustaaf, in woede,

Van 't hoogste van 't paleis, daar hy my vruchtloos zoekt,

Myn' kreet verneemt, my ziet, ons nastreeft en verkloekt.

Men word straks handgemeen: ik poog weêr 't strand te nadren:

Het vuur, het bloed weêrhoud me, en jaagt 'me een' schrik door de adren:

Fortuin maakt zich een spel van wederzyds gevaar,

En 't glibbrig ys houd lang de zege twyfelbaar:

't Belet de sterkte: geeft de zwakheid nieuw vermogen:

Ja schier op eiken tred is moed of list bedrogen.

By al dat kermen, dat geschreeuw van drom by drom,

Verneemen wy van verr', van onder, van rondöm?

Een vreemd, een naar geluid, veel heviger dan 't ander:

Het ys dreigt overäl te splyten van elkander;

Het splyt; raakt open: 'k zie een menigte vergaan,

En blyf met andren op een deel der schotlèn staan.

Niets was, schoon reeds myn hart van schrik moest zyn bezweken,

Niets was, tot op dien stond, myn toezicht nog ontweken;

Maar toen, toen wierd myn oog omtogen door een' nacht.

Ik weet niet wie my redde, of wie my herwaarts bragt.

Gy kunt my van myn lot geen nadre kennis geeven.

ô Wreede onzekerheid, die my op nieuw doet beeven!

Mischien is reeds Gustaaf met wond op wond doorboord,

Of, door den ftryd verzwakt, in 't golvend nat ver-
fmoord.

Ligt heeft ons vluchtend Volk, nu zonder Hoofd, deez'
Staaten

Zyn' Medeminnaar reeds, vol angst, ten prooij' gelaat-
ten:

En, als ik overweege in welk een jammerpoel
Ik nederstort, indien ik 's Dwinglands drift ten doel....

S O P H I A.

Neen, neen: nu zo veel ramps geen magt had u te kren-
ken,

Zal u de Hemel met een gaadloos heil beschenken.

Mevrouw, hoop alles. Als zyn gramschap eenmaal
wykt,

Bespeurt men zelden dat zyn gunst ten halve blykt.

A D E L H E I D E.

Helaas! schoon my de Zoon in 't eind' word weérgegeev-
ven,

Wat kan ik hoopen, zo de Moeder thans moet sneeven?

Wat troost baart my de zege, in deez' benaauwden staat,
Zo Christiërnu's vlucht, en 's Wreekers hand ontgaat?

De ontmenschte Dwingeland zal Leonora slachten;

Haar, die ik meerder dan myne Ouders-zelf moet ach-
ten;

Haar, die, om my, voor dood noch kerker was ver-
vaard,

En in wier afzyn niets my streelen kan op aard'.

Zou ik, als ze elks gejuich moet met haar bloed betaa-
len,

Haar overleeven?... Welk een sfilte in all' de zaalen!

De ftryd is reeds beslist... Ik hoor geen krygsgerucht...

Ik fiddet. Iemand komt.

T W E E D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, SOPHIA, CAZIMIR, *die op 't zien van Adelheide te rug wil keeren.*

A D E L H E I D E.

Hoe, Cazimir! gy vlucht!
Is onze elende in top? Zyt gy beschroomd te nadren?

CAZIMIR, *ontroerd.*

Mevrouw, gy slygt ten troon van uw doorluchte Vaden,

A D E L H E I D E.

Maar moet myn ziel aldaar betreuren, 't geen ze ontbeert?
Gustavus? Leonoor'?

CAZIMIR

De Vorst is overneerd.

A D E L H E I D E.

En reeds gewroken,

CAZIMIR.

Neen: maar ach! hy kan zich wreken.

A D E L H E I D E.

Gy deed dan niets!

CAZIMIR.

Zo ras die snoode ons was ontweken,

Die ons op 't golvend zout braveerde, by den wal,

Was Prins Gustaaf vol drift, en zocht u overal.

Maar door ontzinden, die een' aanval stout beginnen,

Terwyl we elk oogenblik nog sryden en verwinnen,

Word hy, van stap tot stap, in zyne vaart gestuit.

„ Myn Halsvriend, (zegt hy,) dien my elders: streef vooruit.

„ Ik zal deez' wuften hoop welhaast vanhier doen vluchten.

„ Gaa, red myn Moeder, die in ketens thans moet zuchten:

„ Verjaag haar bange vrees: verlos haar uit het Slot,

E 5

„ En

„ En geef haar nieuwen moed, door 't melden van myn lot”.

k' Verlaat hem; 'k vlieg daar heen: maar vind een klei genaderd

Aan d'oever der rivier, waar thans veel Volks vergadert.

ô Deerniswaard' tafreel, daar strafflooze overmoed

Op de onbevleete deugd al te onmeêdogend woed!

'k Zie Leonore op 't dek, geboeid, de dood verwachten.

'k Vernem den Dwingland, die, op 't punt van haar te slachten,

Met de eene hand alreeds haar nederdrukt, en, ach!

Met de andre 't wreede staal omhoog heft tot den slag.

Op zulk een naar vertoog, waar van elks hart moet yzen,

Doet straks het smeekend Volk een' kreet ten hemel ryzen.

Men schort den slag één uur; en my word onderwyl

Dees brief behandigd door een' afgeschoten pyl.

ADELHEIDE, *den brief aanneemende.*

Helaas! ik merk te wel wat keur ons word gelaaten!

D E R D E T O O N E E L.

GUSTAVUS, ADELHEIDE, CAZIMIR, SOPHIA,
Wachten, Gevolg van Soldaaten.

GUSTAVUS, *tegen zyn Gevolg, terwyl Adelheide den brief leest.*

Men staak' den verdren moord: laat af: vertrekt, Soldaaten!

't Verächtelykste bloed, nu dierbaar van waardy,

Erlang' terstond een blyk van myne heerschappy.

tegen de Prinses, die zich ontroerd toont.

ô Wondre goedheid. door den Hemel my geschonken!

Hoe moet dit myne ziel in dankbaarheid ontvonken!

Mevrouw, gy leeft nog? en Sophiaas onderstand

Bekroont myn' hoogsten wensch, tot heil van 't Vaderland!

Gy leeft! dat groot geluk heeft all' myn' angst verdreven.
In welk eên' naaren staat moest ik u 't laatst' begeeven!
Hoe hagchelyk stond uw rust in dien verwarden stryd,
Eer u myn arm van 't juk des Dwinglands heeft bevryd!

A D E L H E I D E.

Helaas!

G U S T A V U S.

Ik had uw wraak ligt beter nagekoomen,
En tevens, met de kroon, dien snooden 't licht benomen,
Zo niet eene eedler drift, in dat afgrysyk uur,
My beurtelings zorgen deed voor liefde, en voor natuur.
Gy, en myn Moeder, hebt zyn vlucht hem doen gelukken.
Uw beider lyfgevaar wist hem myn wraak te ontrukken.
Beroofd van beiden, waar' de zege my niets waard'.
Ik zie u: ik herleef: myn vrees is gantsch bedaard.
Niets, niets ontbreekt 'er thans aan 't heil van uw' Be-
hoeder,

Dan dat hy des ook jûiche in de armen van zyn Moeder.
Laat ons haar zien. Wat vreugd, na zo veel tegenspoed!..
Maar hoe! wat wil dit zyn? elk stort een' traanenvloed!
Spreek gy, Sophia! gy, hebt ge eenig leed vernomen?
Gy, Cazimir?.. eik zwygt!.. Ach! ze is reeds omgeko-

A D E L H E I D E.

(men!

Neen, Leonora leeft.

G U S T A V U S.

En gy, gy-allen schreit!

A D E L H E I D E, *bem den brief overgeevende.*
Zie welk een offerhande u thans word opgelcid.

G U S T A V U S *lee.t.*

*Stil myne woede; of wacht een' moord die u doe beeven.
Gustaaf! ik geef u slechts eên uur tot uw beraad.
Denk wat uw pligt u leert, wat u te duchten staat.
Hergeef my Adelheide; of zie uw Moeder sneeven.*

Hoel

Hoe! was ze in 's Dwinglands magt, toen hy van hier moest vliên.

C A Z I M I R.

Van 't hoogst' van dit paleis, Mynheer, kunt gy haar zien.
Men heeft reeds voor ons nog haar 't staal gezet op 't harte.

A D E L H E I D E.

Ik wacht den zelfden slag in deeze ondraagbre smarte!

G U S T A V U S.

Voor wien, ô Hemel! zyt gy dan ter hulp gereed?
Myn deernis haart deeze dag my tweemaal 't doodlykft' leed.

A D E L H E I D E.

Prins Fredrik was alléén myn troost in all' myn plaagen.
'k Weet dat die heldenziel het uiterst' nog zou waagen;
Ja 'k werp my zonder schroom, thans aan zyn voeten neêr,
Zo niet een ander ook zyn hand my bood, Mynheer.

G U S T A V U S.

Een ander? hoe! raakt deeze verwisfling iemand nader?

A D E L H E I D E.

ô Ja.

G U S T A V U S.

Wien dan?

A D E L H E I D E.

Den Vorst.

G U S T A V U S.

Den Moorder van uw' Vader?

A D E L H E I D E.

Hem-zelv', en 'k heb niet eêr dat deerlyk nieuws verstaan
Dan toen gy stond gereed naar 't moordfchavot te gaan.

G U S T A V U S.

Mevrouw, dan dan zyt gy 't niet, die wy hem leevren moeten.
Ik-zelf, ik moet zyn' toorn verzoenen; voor u boeten.

tegen Cazimir.

Bied hem dien voorflag aan: gaa, spreek hem, waarde
Vriend!

Zeg dat myn Moeder nooit zyn gramschap heeft ver-
diend.

Hy rulle, in haare plaats, een' haatlyk' Medeminnaar....

CA-

C A Z I M I R.

Ik hem beweegen tot de dood van zyn' Verwinnaar!
 Neen, Prins; weet dat die last uw magt te boven streeft.
 'k Moet u onvluchten, eer gy meer bevelen geeft.

V I E R D E T O O N E E L.

GUSTAVUS, ADELHEIDE, SOPHIA, *Wachten.*GUSTAVUS, *vertrekken willende.*

Myn Moeder, 'k merk het, moet van my haar hulp
 verwachten.

ADELHEIDE, *hem wederhoudende.*

Ach, Prins! waar gaat gy heen?

GUSTAVUS.

Ik zal myn' pligt betrachten.

ADELHEIDE.

Ontzinde! stelt uw pligt in 't sterven u de wet,
 En zonder dat ge my, of uwe Moeder red?
 Verbeeld ge u dat zy u zal willen overleeven?
 Dat uwe Bruid ooit schroomt alom u na te streeven?
 Dat ze elders dan by u zich vry acht voor 't geweld?
 En dat gy, sneuwend', haar in 's Vyands magt niet siet?
 Hoe zal 't met my vergaan, zo wy uw hulp ontbeeren?
 Wie zal, na uwe dood, ó Wreedtaart! my verweeren?
 Hoe worde ik van de woede eens Dwingelands bevryd,
 Wiens haatlyk ontwerp u reeds het hart doorsnyd?
 Zo gy, na zulk een schets, verhard en onbewogen,
 Den dwang die my geschied, al stervend', kunt gedoogen,
 Spaar dan uw Vaderland: besef den jammerstaat,
 Dien 't weêr te duchten heeft, indien gy 't leven laat.
 Wat werkte uw moed dan uit, dan ramp op ramp te
 hoopen?
 Zal 't onbetoomd geweld dan niet 's Lands vesten sloo-
 pen.

En,

En, met de wraak gepaard, vergieten 't weinig bloed
 't Geen thans nog in 't gevaar gelukkig is behoed?
 ô Zwakke Toeverlaat! Meêdogenlooze Minnaar!
 Onnoodige Offerhand! strafwaardige Overwinnaar!
 Gaa; volg uw blinde drift! verlies, in al dien nood,
 Uw Bruid, uw Land, uw zege, en 't oogmerk van uw
 dood!

G U S T A V U S.

Men moog' my vry gelyk een zwakke toevlucht doemen;
 Een vruchtloos offer, een' strafwaard' Verwinnaar noemen;
 Een' Minnaar, wittens blind voor 't nadrend naberouw;
 Nooit word ik echter een ontaarde Zoon, Mevrouw.
 Een felle wroeging zou my eeuwig 't harte prangen,
 Zo ik myn leven haar, van wie ik 't heb ontvangen,
 Door schandlyk pligtverzuim niet aanbod, en een' slag
 Verhoedde, dien ik reeds met angst en schrik voorzag;
 Die thans op 't wreedst', om my, myn Moeder dreigt te
 treffen;

Waarvan uw vriendschap haar, waar 't mooglyk, zou
 ontheffen;

En die, nu zulk een keur elks hart verbaasd doet staan,
 Twee Volken, vol verlangst, op my het oog doet staan.
 't Recht, de eer, 't wil alles dat ik my ten offer geeve.
 Draag zorg, Mevrouw, dat my myn Moeder overleeve.
 Droog haare traanen af, in deez' benaauwden staat,
 Blyf, blyf elkander steeds ten troost en toeverlaat.
 In 't eind' Stokholm of ik moete u geen' angst meer baa-
 ren.

'k Laat u in 't midden van een volk, van legerschaaren,
 Wier magt u, door myn zege, een' steiken wal ver-
 strekt...

Ik voel dat uwe smart myn ziel tot deernis wekt.

De min doet me al het zoet van 't leven klaar bevroeden:

Maar 'k zal myn Moeder, 'k zal myn Vaderland behoeden.

Ik plaats u op den troon, schoon gy myn byzyn derft.

Uw Minnaar sterft vernoegd, als hy zo roemryk sterft.

'k Word reeds beschuldigd van een eerloos achterblyven.

Men

Men zal het offer 't slaal door 't fiddrend harte dryven.
Elk tydftip, 't geen de min my hier vertoeven doet,
Baart haar de dood ligt, die ik 't leven danken moet.
Vaarwel!

Tegen Sophia.

Weêrhou haar!

ADELHEIDE, *hem wederhoudende.*

Neen; nooit zult ge uw' wensch bekomen.

GUSTAVUS.

ô Hemel! wilt ge dan myn Moeders bloed doen froomen?

ADELHEIDE.

Neen; 'k wil, van u verzeld....

V Y F D E T O O N E E L.

LEONORA, FREDERIK, GUSTAVUS,
ADELHEIDE, SOPHIA, *Wachten.*

LEONORA.

Vertoef! Regeer, myn Zoon!
De zege is ons in 't eind', na zo veel ramp en hoon.

ADELHEIDE.

Ach! hoe veel traanen had uw redding ons doen plengen!

GUSTAVUS.

ô Vreugd! wat wonder heeft u 't leven doen verlengen,
Daar uw bederf, Mevrouw, reeds onvermydlyk fcheen?

LEONORA.

Erken den Held wiens arm myn Beulen heeft beftreên.
Gy ziet in Fredrik myn' Betchermer, myn' Behoeder.

GUSTAVUS.

Myn Medeminnaar red het leven van myn Moeder!

o Nooitgehoord bewys van edelmoedigheid!

FREDERIK

o, Prins! duld dat myn zorg, die aller heil bereid.

U-zelv

U-zelv' dat waardig pand te rug brenge in deez' muuren.
Ik, die nog kortz den hoon eens Wreedarts moest ver-
duuren,

Was in het Deensche Ryk tot Koning reeds verklaard;
En ligt had die Tiran my mede niet gespaard,
Zo niet de Vloot deez' dag die tyding had vernomen,
En 't Scheepsvolk in den nood my waar te hulp gekomen,
'k Heb, onverwacht verlost, hersteld in al myn recht,
Myn vryheid aanstonds tot een weldaad aangelegd;
En doe een' snooden, die ons-allen dorst belaagen,
Tot straf zyns wanbedryfs, uw Moeders ketens draagen.
Zy-zelve melde u hoe die stryd is toegegaan.

G U S T A V U S.

Ik staa verbaasd, Mynheer, van zulk een grootsch bestaen.
Kan ik die weldaad met myn leven wel vergoeden?
Mevrouw, hoe was 't den Prins nog mooglyk u te ho-
den?

L E O N O R A.

Ach! of dit vreemd geval elk' Vorst een' affchrik gaf,
Die op de onmenschykheid het recht vest van zyn' staf!
De Dwingland, alle hoop verbannende uit zyn zinnen,
Of mooglyk meer genoopt tot wreeken dan tot minnen,
Verhaast door weak en stem het Scheepsvolk, en vertrekt
Nu wachtte ik dat de zee wierd van myn bloed beklekt;
Maar onverhoeds doet hem een vreeslyk oproer beeven.
De Hoofden van de Vloot, door Fredrik aangedreven,
Beklimmen onze kiel met uitgetoogen zwaard',
En rukken op het dek, daar 't woeden niemand spaart.
Rudolf, te vast verknocht aan 's Dwingelands vermogen,
Bezwykt, en stierf met roem voor Christiërnus oogen.
'k Lag aan zyn voeten nog in onmagt, als terstond
De nieuwe Vorst my ziet, my opheft van den grond,
En zelf myn ketens breekt, die hem het hart ontroeren.
" Ten teeken, (zegt hy,) dat ik hier't gebied mag voeren,
" Geef ik u weër, Mevrouw, aan uw' doorluchten Zoon.
" 'k Wil dat myn deugd zich thans in 't helderst' daglicht
toon'.

„ Ik

Ik had zyn Bruid beloofd voor uw belang te waaken.
Kom nu, als 't eerste pand der vrede, elks heil vol-
maaken".

us spreekt de heufche Prius, en leid my naar het hof;
erwyl de gantsche Stad reeds uitweid in zyn' lof.

ADELHEIDE, *tegen Frederik.*

ynheer, uw heldenäart verdiend een billyke achting:
aar ach! gy weet myn keur. Wat is toch uw verwach-
ting?

ie hier myn' Bruidegom. Gustavus heeft myn trouw.
at eischt ge?

F R E D E R I K.

Uw vrindschap: ja, die zy myn loon, Mevrouw.
! waant gy dat ik ooit door dwang iets poog te win-
nen?

ik een hart begeer, 't welk my niet kan beminnen?
ik een' Held, die zo veel ramps heeft doorgelreën,
vrucht van al zyn vlyt betwisten zou? ó Neen!

waar, myn liefde kan bezwaarlyk u verlaten:
'k zal my, tot myn rust, verwydren van deez Staa-
ten.

et zullen 't Deensche Ryk, uw afzyn, en de tyd
: smart vermindren doen, die myne ziel bestryd.

Z E S D E T O O N E E L.

LEONORA, FREDERIK, GUSTAVUS,
ADELHEIDE, SOPHIA, CAZIMIR,
Wachten.

C A Z I M I R.

Mynheer, de blydschap heeft elks hart weër ingeno-
men,

in Christiërnus is geboeid in 't hof gekomen:
k heb den Wreedart in de naaste zaal gebragt.

F

Hy

Hy zou door 't woedend Volk op 't strand reeds zyn geslacht;

Maar k wilde, volgens 't recht, aan u 't vermaak verschaffen
Om naar de grootheid van zyn gruwlen hem te straffen.
Hy, die nog deezen dag uw wis bederf besloot,
Hoore uit uw' mond thans zelf het vonnis van zyn dood.

G U S T A V U S.

Wat hoore ik! wuft Fortuin! wy zien u dan genegen
Om ééns uw gunsten in de schaal van 't recht te weegen!

Doch schoon ik meester ben, en billyk een' Tiran,
De schande en schrik van 't Noord', ter vierfschaar daagen kan,

Daar dit ontheiligd hof, dit marmer, deeze muuren
Getuigen welk een' hoon ons Stamhuis moest verduuren:
Schoon ik verwezen waar te sneuven op 't schavot;
Myn Bruid bedreigd wierd met nog ysfelyker lot;
Schoon Stenoos heldenschim, en myn geslachte Vader;
Schoon me alles aanspoort tot de straf van dien Verrader,
En zyn verächtlyk bloed ons strekken moest ten zoen;
'k Zal op eene andre wyz' myn' haat en wraak voldoen.
Hy overleev' 't verlies eens goeds, 't welk zyn Meëminnaar
In 't eind' zyn wreede vuist ontweldigt, als verwinnaar:
Hy worde alöm outrust door schrik en schaamte en spyt:
'k Verbie zelfs dat hem ooit zyn vryheid zy benyd:
Dat hy, van elk gevloekt, alöm als balling zwerve,
En, enkel vry in schyn, steeds duizend dooden sterve,
Gelyk een Booswicht, die, uit 's Rechters hand geraakt,
Het gantsche waereldrond zich tot een' afgrond maakt.
Gy, Cazimir, draag zorg dat hy vanhier vertrekke,
En zulk een snood gedrocht dit oord niet meer bevekke:
Een schip vervoer' hem naar een vérgelegen strand.

Tegen Frederik.

Grootmoedig Prins! Gaa heen: beheersch uw Vaderland!
Laat u in 't Deensche Ryk als wettig Koning kroonen!
'k Zal u niet vergen thans een echtfeest by te wonen,
't Welk uw verwonnen min zou strekken tot verdriet.
Dat u des hemels gunst verzelle in 't nieuw gebied!

Gedooft dat wy voortaan als Bondgenooten leeven,
Terwyl myn dankbaar hart uw blyk van trouw wil geeven!
Ik zal u naar uw Vloot geleiden, op de reë.

Tegen Adelheide.

En wy, Mevrouw, laat ons, ontslaagen van al 't wee,
Op morgen, voor 't altaar, 't welk ons ten roem zal branden,
De ketens wisfen voor de zachte huwlyksbanden;
En, nu we een zon van heil in Zweeden op zien gaan,
De fchaë herstellen, die Stokholm heeft uitgestaan.

E I N D E.

